

Suradnja država s Međunarodnim kaznenim sudom

Škorić, Marissabell; Fabijanić Gagro, Sandra

Source / Izvornik: **Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 2008, 29, 887 - 915**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:118:463139>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-25**

PRAVRI

Pravni fakultet Faculty of Law

Sveučilište u Rijeci
University of Rijeka

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Law](#)
[- Repository University of Rijeka, Faculty of Law](#)

uniri DIGITALNA
KNJIŽNICA

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SURADNJA DRŽAVA S MEĐUNARODNIM KAZNENIM SUDOM

Dr. sc. Marissabell Škorić, viša asistentica
Dr. sc. Sandra Fabijanić Gagro,
viša asistentica – znanstvena novakinja
Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci

UDK: 341.492.2
Ur.: 16. lipnja 2008.
Pr.: 15. listopada 2008.
Izvorni znanstveni članak

Godine 1998., u cilju okončanja “kulture nekažnjavanja” počinitelja najtežih međunarodnih zločina te kao izraz dugogodišnjih težnji ostvarenju tog cilja i napora na njegovoj izradi, usvojen je Statut Međunarodnog kaznenog suda. Njegovim izglasavanjem započinje novo razdoblje u razvoju međunarodnog kaznenog prava. U osiguranju učinkovitog rada Suda značajnu ulogu ima upravo suradnja država s njime, kao temeljni predmet ovog rada. Ta se suradnja može promatrati dvojako – kao suradnja država stranaka Rimskog statuta, ali i kao nužnost i obveza suradnje država koje nisu njegove stranke. U radu će autori nastojati analizirati pravne osnove i sadržaj obveze suradnje sa Sudom, kako stranaka, tako i država koje nisu stranke Rimskog statuta te pravne posljedice nesuradnje. Osobita pozornost posvećena je i slučaju upućivanja predmeta Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda, u svjetlu praktičnog primjera (ne)suradnje Sudana sa Sudom.

Ključne riječi: *Međunarodni kazneni sud, Rimski statut, suradnja, države stranke Rimskog statuta, države koje nisu stranke Rimskog statuta.*

I. Uvod

Nakon desetljeća pregovora, konačno je krajem 90-ih godina prošlog stoljeća postignuta suglasnost oko stvaranja stalnog međunarodnog kaznenog suda, što možemo smatrati početkom novog razdoblja u razvoju međunarodnog kaznenog prava.¹ S obzirom na svijest da su “tijekom dvadesetog stoljeća milijuni djece,

¹ Nakon Drugog svjetskog rata i prestanka rada vojnih tribunala u Nürnbergu i Tokiju, intenzivniji rad na osnivanju međunarodnog kaznenog suda odvijao se u okviru Ujedinjenih naroda. Već je u Povelji Ujedinjenih naroda (v. članak 1. stavak 1. Povelje UN) istaknuta važna uloga koju međunarodno pravo ima u očuvanju međunarodnog mira i sigurnosti. Svojim radom na kodifikaciji postojećih i progresivnim razvojem novih međunarodnih pravila Ujedinjeni narodi su dali čvrste temelje za uspostavu Međunarodnog kaznenog suda. O svim aktivnostima koje su

žena i muškaraca bili žrtvama nezamislivih okrutnosti koje su duboko potresale savjest čovječanstva”,² ustanovljen je sustav kaznene pravde usmjeren na sprječavanje, odvracanje i kažnjavanje najtežih kaznenih djela koja se tiču međunarodne zajednice. Središte je tog sustava Međunarodni kazneni sud, stalna sudska institucija čija je primarna zadaća borba protiv kulture nekažnjavanja zločina na međunarodnoj razini. Projekt stvaranja Međunarodnog kaznenog suda po nekim je autorima projekt tisućljeća – u enormnosti vizije, energije i napora, veličini ambicije i širini djelokruga.³ Taj Sud predstavlja prvi međunarodni kazneni sud koji bi bio univerzalan i nadležan za najteže zločine predviđene međunarodnim pravom, stoga je njegovo osnivanje svakako jedan od najznačajnijih događaja u suvremenom međunarodnom pravu.

Stupanjem Rimskog statuta na snagu, 1. srpnja 2002. godine, Sud je mogao formalno započeti s radom, čime se pozornost javnosti okreće praktičnim pitanjima njegova funkcioniranja. Ono što je bitno naglasiti s gledišta ovog rada jest činjenica da u osiguravanju normalnog i učinkovitog djelovanja Suda (osim popunjavanja organizacijske strukture i rješavanja pitanja proračuna), ključnu ulogu ima suradnja i pomoć država. Iskustva međunarodnih kaznenih *ad hoc* tribunala pokazuju kako veoma moćan oblik nadzora država nad sudom proizlazi iz njihova međusobna odnosa u pogledu međunarodne suradnje i pomoći.⁴ Međunarodni kazneni sud ovisan je o suradnji država u pogledu ostvarenja svojih primarnih funkcija. Za razliku od kaznenih sudova u nacionalnim pravnim porecima koji se oslanjaju na prinudne mjere, čije im provođenje osigurava domaće pravo, Međunarodni kazneni sud nema policiju i ne može izravno provoditi prinudne mjere nad pojedincima. Tako ne može sam provoditi istrage, uhićenja i premještanja osoba u sjedište Suda, kao ni utjecati na svjedoke u davanju iskaza pred Sudom. U ovakvim situacijama, Sud u potpunosti ovisi o suradnji država. Osim toga, za razliku od slučajeva, koji se vode pred nacionalnim sudovima, gdje se svi dokazi nalaze unutar područja određene države, a samo iznimno izvan njenog područja, u slučaju Međunarodnog

prethodile njegovu osnivanju detaljnije v. u: Josipović, Ivo, Rimski statut i njegova implementacija u: Josipović, I. et. al, Stalni međunarodni kazneni sud, Zagreb, 2001., str. 28 – 73.

² Preambula Statuta Međunarodnog kaznenog suda (u daljnjem tekstu: Rimski statut), stavak 2.

³ Goldstone, J. Richard & Fritz, Nicole, “In the Interests of Justice” and Independent Referral: The ICC Prosecutor’s Unprecedented Powers, *Leiden Journal of International Law*, vol. 13, 2000., str. 666.

⁴ Bivša tužiteljica *ad hoc* tribunala, Louise Arbour izjavila je “*the taxing experience of my Office suggests that it is more likely that the Prosecutor of the permanent Court could be chronically enfeebled by inadequate enforcement powers combined with a persistent and widespread unwillingness of States Parties to cooperate*”. Louise M. Arbour, Statement to the Preparatory Commission on the Establishment of an International Criminal Court, December 8, 1997., *ICTY Yearbook*, 1997., str. 230. Predsjednica McDonald predviđa da “*the issue that will make or break the (ICC) relates to State cooperation/compliance*”, Gabrielle Kirk McDonald, An Effective International Criminal Court: The Principal Legal Concerns, Remarks Made at the Aspen Institute Justice and Society Programme, March 8, 1998., *ICTY Yearbook* 1998., str. 403.

kaznenog suda svi se dokazi nalaze negdje “vani”. Bez pomoći država u prikupljanju i osiguravanju dokaza, uhićenjima osumnjičenika i izvršenju presuda, (a koje aktivnosti su ključne za pravedno i efikasno ostvarivanje pravde), Sud ne može učinkovito djelovati. Stoga moramo naglasiti kako izvršenje njegove zadaće u velikoj mjeri ovisi o djelokrugu i stupnju suradnje s državama. Spremnost država na suradnju i udovoljavanje zahtjevima Suda, ključ je i osnova za njegovo učinkovito funkcioniranje.

U radu će se analizirati pravna osnova i sadržaj obveze suradnje država sa Sudom te pravne posljedice nesuradnje. Pri tomu će se imati u vidu, kako je Međunarodni kazneni sud nastao temeljem međunarodnog ugovora, koji predstavlja pravnu osnovu obveze država suradnje suradnje s njime. Temeljno pravilo prava ugovora je stvaranje prava i obveze iz ugovora isključivo za države stranke.⁵ Kao rezultat tog pravila, za zaključiti je da Rimski statut ne može stvarati obveze bez izričitog pristanka države koje nisu njegove stranke. Ipak, stvaratelji Rimskog statuta bili su svjesni važnosti suradnje svih država sa Sudom te su predvidjeli mogućnost da i države koje nisu stranke Rimskog statuta sa Sudom surađuju. Tako države mogu naknadno prihvatiti nadležnost Suda za pojedini slučaj ili, pak sklopiti poseban *ad hoc* sporazum sa Sudom. Osim ovih, na dobrovoljnom pristanku država zasnovanih obveza suradnje sa Sudom, zasebno će se raspraviti i posebna pitanja stvaranja obveze suradnje za sve države svijeta, dakle i one koje prethodno ni na koji način nisu izrazile svoju spremnost i suglasnost da surađuju sa Sudom. U tom će se kontekstu razmotriti okolnost upućivanja pojedinog slučaja Sudu od strane Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda, ali i pozivanje na pravila općeg običajnog međunarodnog prava, kao valjanih temelja obveze država za suradnju s Međunarodnim kaznenim sudom.

II. Obveza država stranaka na suradnju s Međunarodnim kaznenim sudom

Međunarodni kazneni sud ustanovljen je temeljem ugovora koji predstavlja pravnu osnovu obvezi država na suradnju sa Sudom. S obzirom na temeljno pravilo prava ugovora, *pacta sunt servanda*, podrazumijeva se da su nakon stupanja na snagu Rimskog ugovora, države ugovornice obvezne surađivati sa Sudom u dobroj vjeri na način i pod uvjetima izloženim u Statutu.⁶ To znači da Međunarodni kazneni sud može tražiti suradnju države samo ukoliko je ona pristupila Statutu i prihvatila nadležnost Suda. To je temeljni preduvjet za udovoljavanje zahtjeva Suda, u skladu s odredbama njegova Statuta.⁷ Zahtjev

⁵ U skladu s člankom 34. Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora, kao i načelom *pacta tertiis nec nocent nec prosunt* (Narodne novine – Međunarodni ugovori, 16/1993.).

⁶ Države stranke moraju svaki ugovor koji je na snazi izvršavati u dobroj vjeri (članak 26. Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora).

⁷ Do lipnja 2008. godine sveukupno 106 zemalja pristupilo je i ratificiralo Rimski statut. Posljednja zemlja koja je to učinila bio je Madagaskar. Više podataka o strankama Rimskog statuta

državama strankama upućuje Ured tužitelja ili Tajnik, ovisno o tomu radi li se o slučajevima kada tužitelj traži suradnju s državom ili je takav zahtjev uputilo pojedino Vijeće suda (žalbeno, sudsko ili predraspravno). Zahtjev za suradnjom može se uputiti državama strankama diplomatskim ili drugim odgovarajućim putem, kojeg će svaka država stranka odrediti nakon ratifikacije, prihvata, odobrenja ili pristupa Statutu,⁸ ili Međunarodnom organizacijom kriminalističke policije ili neke druge odgovarajuće regionalne organizacije.⁹

Do danas su tri države stranke (Uganda, Kongo i Srednjoafrička Republika) uputile predmete Sudu. Ti su predmeti trenutno u različitim fazama postupka.¹⁰

2.1. Pregled sadržaja obveze države na suradnju s Međunarodnim kaznenim sudom

U pogledu sadržaja obveze država na suradnju s Međunarodnim kaznenim sudom središnje mjesto zauzimaju odredbe Dijela 9. Rimskog statuta, koji nosi naziv *Međunarodna suradnja i sudska pomoć*. Dio 9. Statuta sadrži tri kategorije odredbi: opće odredbe u odnosu na svaki zahtjev za pomoć, odredbe koje se odnose na zahtjeve za predaju i odredbe u odnosu na ostale oblike suradnje.¹¹

dostupno na: <http://www.icc-cpi.int/statesparties.html>.

⁸ Pitanje alternativnih putova uz diplomatske bilo je predmetom diskusija u PrepComu (engl. *Preparatory Committee on the Establishment of an International Criminal Court*). Pojedine su se države zalagale za isključivo tradicionalne komunikacijske kanale uobičajene u odnosima između država, dok su druge zahtijevale uključivanje i drugih načina koji se već mogu naći u novijim ugovorima o pravnoj pomoći i ekstradiciji. Usvojeno rješenje predstavlja kompromis koji je dao primat diplomatskim putovima, ali i dopustio državama predviditi i druge načine komunikacije.

⁹ Interpol, koji se koristi za prijenos zahtjeva za izručenje, posebice hitnih zahtjeva za uhićenje, prepoznat je kao važna alternativa za Sud, posebice u hitnim okolnostima. Neke države (većina koja je bila protiv uvođenja alternativnih putova komunikacije) nisu bile za uključivanje Interpola u Statut. Ponovno je usvojeno kompromisno rješenje. Države stranke mogu, kada je to svrhovito i ne proturječi odredbi članka 87. stavka 1. točke (a), uputiti zahtjev za suradnju preko Interpola ili neke druge regionalne organizacije.

¹⁰ Primjerice, slučaj koji je trenutno u raspravnoj fazi (*trial phase*) je *The Prosecutor v. Thomas Lubanga Dyilo*, ICC-01/04-01/06. Slučajevi koji su u predraspravnoj fazi (*pre-trial phase*) pred Sudom: *The Prosecutor v. Bosco Ntaganda*, ICC-01/04-02/06; *The Prosecutor v. Germain Katanga and Mathieu Ngudjolo Chui*, ICC-01/04-01/07; *The Prosecutor v. Joseph Kony, Vincent Otti, Okot Odhiambo and Dominic Ongwen*, ICC-02/04-01/05. U predraspravnoj fazi je i predmet *The Prosecutor v. Ahmad Muhammad Harun* ("Ahmad Harun") and *Ali Muhammad Ali Abd-Al-Rahman* ("Ali Kushayb"), ICC-02/05-01/07, kojeg ćemo posebno spomenuti u nastavku, v. više u poglavlju 3.2.

¹¹ Sve odredbe nisu uvijek raspoređene po nekom logičnom redoslijedu, pa tako opće odredbe nalazimo ne samo na početku Dijela 9. u člancima 86. i 88., nego također i na kraju tog dijela – u člancima 97., 98. stavku 1. i 100. Odredbe koje se odnose na predaju također su raspoređene niz cijelog Dijela 9. (članci 89. – 92., 98. stavak 2., 101.-102.). Kreß, Claus; Prost, Kimberly; Schlunck, Angelika; Wilkitzki Peter, *International Cooperation and Judicial Assistance, Preliminary Remarks*, u: Triffterer, O. (ed.), *Commentary on the Rome Statute of the International Criminal Court*, Baden-Baden, 1999., str. 1049 – 1050.

Međutim, različite obveze država u odnosu na Međunarodni kazneni sud mogu se naći i u ostalim odredbama Statuta.¹²

Opća obveza na suradnju sadržana je u odredbi članka 86. Rimskog statuta koja državama strankama nameće obvezu da u potpunosti surađuju sa Sudom u istragama i kaznenom progonu za kaznena djela iz njegove nadležnosti. Ova opća odredba precizirana je ostalim odredbama Statuta iz kojih proizlazi kako Međunarodni kazneni sud može tražiti od država različite oblike pomoći koji su podijeljeni u dvije grupe. Prvu čini samo jedan oblik suradnje – predaja osobe Sudu, dok su u drugoj grupi svi ostali oblici suradnje.

Predaja osobe Sudu, jedna je od ključnih obveza država stranaka za uspješno funkcioniranje Suda.¹³ Članak 89. stavak 1. sadrži glavnu obvezu država stranaka da udovolje zahtjevu Suda za uhićenjem i predajom osobe.¹⁴ Tijekom pregovora glavno je pitanje bilo trebaju li se predvidjeti osnove za odbijanje zahtjeva za predajom osobe.¹⁵ Prijedlog Nacrta statuta kojeg je izradio *PrepCom*, sadržavao je prilično dugu listu osnova za odbijanje i svaka od njih bila je predmetom intenzivne diskusije.¹⁶ Na kraju ni jedna takva osnova nije zadržana *stricto sensu*, što obvezu na predaju čini jednom od najstrožih. Ipak, dane su neke mogućnosti za slučajeve kada neki drugi interesi mogu biti u sukobu s obvezom na predaju osobe sudu.¹⁷ Stoga, da bismo dobili precizan okvir obveze na predaju moramo uz članak 89. stavak 1. imati u vidu i ostale odredbe Rimskog statuta. Tako je dopušteno zamoljenoj državi odgoditi izvršenje zahtjeva u slučaju da je u tijeku postupak donošenja odluke Suda o dopuštenosti pokretanja ili vođenja postupka.¹⁸ Rimski statut predviđa i različite mogućnosti za zamoljenu državu u slučaju (stvarnog ili prividnog) sukoba obveza.¹⁹

¹² Tako, primjerice u skladu s člankom 55., države imaju obvezu zaštititi različita prava osoba pod istragom. Članak 59. sadrži niz obveza države u odnosu na postupak uhićenja unutar njihove nadležnosti. Članak 70. obvezuje države stranke na kažnjavanje kaznenih djela protiv pravosuđa Suda. Dio 10. Statuta sadrži niz obveza država u vezi s izvršavanjem presuda.

¹³ Praksa Međunarodnog kaznenog tribunala za bivšu Jugoslaviju pokazala je kako je pitanje uhićenja osumnjičenika i njihovo izručenje jedno od najspornijih obveza država. Upravo je pitanje izručenja osumnjičenika bio glavni problem za početak uspješnog funkcioniranja Tribunala, na što je upozorila i Luise Arbour, jedna od glavnih tužiteljica tog tribunala.

¹⁴ Sud može dostaviti zahtjev svakoj državi na čijem bi se području mogla naći osoba na koju se zahtjev odnosi – i državama strankama i onima koje to nisu.

¹⁵ Hrvatska delegacija je na Rimskoj konferenciji predložila odredbu kojom bi države bile obvezne izručiti okrivljenike bez obzira na eventualne zapreke u domaćem zakonodavstvu. V. dokument A/CONF.183/C.1/WGIC/L.9 od 29. srpnja 1998.

¹⁶ V. U.N.Doc.A/CONF.183/2/Add.1, u: Bassiouni, M. Cherif, *International Criminal Court: Compilation of United Nations Documents and Draft ICC Statute before the Diplomatic Conference*, 1998., str. 100 – 101.

¹⁷ O rješenjima usvojenim u implementacijskom zakonodavstvu Kanade, Velike Britanije i Švicarske v. u: Oosterveld, Valerie, Perry Mike, McManus John, *The Cooperation of States with the International Criminal Court*, *Fordham International Law Journal*, vol. 25, 2001. – 2002., str. 775 – 786.

¹⁸ Detaljnije o osnovama za odgodu pomoći v. Prost, Kimberly; Schlunck, Angelika, *Article 94; Article 95*. u: Triffiterer, O. (ed.), *Commentary on the Rome Statute of the International Criminal Court*, Baden-Baden, 1999., str. 1119 – 1124.

¹⁹ V. članke 90. i 98.

Članak 93. stavak 1. Rimskog statuta, predviđa detaljnu i široku listu oblika pravne pomoći koju su države stranke dužne pružiti tužitelju, odnosno Sudu na njihov zahtjev. Ova odredba upućuje da države moraju izvršavati zahtjev Međunarodnog kaznenog suda za pružanjem sljedećih oblika pomoći: utvrđivanje istovjetnosti te pronalaženje osoba i predmeta; izvođenje dokaza, uključujući i svjedočenje pod prisegom, pribavljanje dokaza uključujući vještačenja i mišljenja vještaka potrebna Sudu; ispitivanje bilo koje osobe pod istragom ili kaznenim progonom; pribavljanje isprava, uključujući sudske isprave; omogućavanje dragovoljnog dolaska pred Sud osoba u svojstvu svjedoka ili vještaka; privremeni smještaj pritvorenih osoba; očevid mjesta ili lokacija, uključujući ekshumaciju i očevide grobišta; izvršenje pretrage i zapljene; pribavljanje zapisnika i isprava, uključujući službene zapisnike i isprave; zaštitu žrtava kaznenih djela i svjedoka te osiguranje dokaza; identifikaciju, praćenje, zadržavanje te zapljenu imovinske koristi, vlasništva te sredstava pribavljenih kaznenim djelom radi mogućeg oduzimanja, bez učinka na prava trećih osoba stečenih u dobro vjeri. Osim toga, prepoznata je i nužnost korištenja drugih oblika pomoći koji nisu eksplicite nabrojani u katalogu. Naime, odredba članka 93. stavka 1., sadrži i obvezu država da Sudu pruže sve ostale oblike pomoći, koji nisu zabranjeni u pravu zamoljene države a kojima se omogućuje istraga i kazneni progon djela iz nadležnosti Suda. Ovom se odredbom željelo obuhvatiti različite oblike pomoći koji mogu biti traženi u pojedinom slučaju. Međutim, kako priroda obveze nije određena, ne bi bilo prikladno postaviti opću obvezu državi da udovolji takvom zahtjevu. Zato je država dužna udovoljiti zahtjevu samo ako ono što se traži nije zabranjeno njezinim nacionalnim pravom.

Predviđeni oblici pomoći mogu se tražiti ukoliko su u vezi s istragom ili kaznenim progonom. Naime, iako Sud može tražiti pomoć na širokoj osnovi i tražiti udovoljenje zahtjevima, koji se ne odnose na istragu i kazneni progon, (primjerice, zaštita svjedoka) i država je temeljem članka 86. obvezna udovoljiti zahtjevu, specifične obveze iz ove odredbe ograničene su na istragu i kazneni progon. Nameće se pitanje kako istragu i kazneni progon treba tumačiti i kako to može utjecati na obvezu suradnje? Razmatrajući članke 86. i 93. Rimskog statuta, možemo zaključiti da ne predviđaju ni jednu obvezu u pogledu izvršenja presude. Članak 109. Statuta, nameće obvezu državama strankama davati učinak novčanim kaznama i mjerama oduzimanja imovine koje je izrekao Sud. Ta je obveza s jedne strane prekrivena člankom 86., koji se odnosi na Statut u cjelini, ali s druge prelazi djelokrug te odredbe, jer je izvan "istrage i kaznenog progona". Ovo nije sretno stilizirana odredba. U praksi, problem će vjerojatno biti riješen davanjem šireg tumačenja "kaznenog progona", praktično uključujući svaki aspekt djelovanja Suda.²⁰

²⁰ Moramo zabilježiti da je postojala namjera većine delegacija u Rimu stvaranje obveze suradnje u pogledu svakog stadija kaznenog postupka. Mochochoko, Phakiso, International Cooperation and Judicial Assistance, u: Lee, Roy S. (ed.), *The International Criminal Court, The Making of the Rome Statute*, 1999., str. 307.

Zanimljivo je promotriti odnos opće odredbe (članak 86.) i posebnih odredbi (članci 89. i 93.) u odnosu na pitanje može li opća obveza iz članka 86. imati prednost pred određenim obvezama iz članka 89. i 93.? Statut Međunarodnog kaznenog suda ima za cilj urediti sva pitanja (uključujući i ona koja se odnose na suradnju), što je moguće detaljnije. Stoga je odnos između ovih odredaba pravilnije gledati kao *lex specialis derogat legi generali*, što bi značilo da određene obveze predviđene drugim odredbama ne mogu biti mijenjane pozivanjem na opću obvezu na suradnju u članku 86.²¹

U međudržavnoj suradnji, postoje dva osnovna načina osiguravanja suradnje i pomoći u kaznenim stvarima. U skladu s prvim, nadležna tijela zamoljene države provode istrage, prikupljaju dokaze, saslušavaju svjedoke i izvode ostale radnje u cilju udovoljavanja zahtjevu za druge države. Drugi način ostvarivanja suradnje je dopuštanje zamoljene države nadležnim tijelima druge države da na njenom području provode određene radnje, primjerice, ispitivanje svjedoka ili istraga na licu mjesta. Iako drugi način suradnje značajno i ubrzano dobiva na važnosti, posebice u okvirima regionalne suradnje, ipak je bitno naglasiti da u praksi većine država još uvijek preteže prvi način ostvarivanja i pružanja međunarodnopravne pomoći u kaznenim stvarima. Nacionalna zakonodavstva pojedinih država malim brojem odredbi uređuju pružanje takve vrste pomoći. Analizom članka 93. Rimskog statuta, možemo doći do zaključka da o nacionalnim zakonodavstvima zamoljenih država ovisi koji će se način suradnje dopustiti Međunarodnom kaznenom sudu.²²

2.2. Osnove za odbijanje zahtjeva tužitelja

Kompleksnost određivanja sadržaja obveze na suradnju prema Statutu Međunarodnog kaznenog suda leži u postojanju niza osnova u Statutu, temeljem kojih države stranke mogu odbiti izvršenje određene radnje pravne pomoći predviđene u članku 93. stavku 1.²³ Iz okolnosti da Statut Međunarodnog kaznenog suda predviđa osnove za odbijanje, možemo zaključiti da izvan tih osnova države ne mogu odbiti pomoć. *Kress i Prost* drže da vrlo pažljivo određenje djelokruga obveza na suradnju tijekom rimskih pregovora jasno ide u tom pravcu.²⁴ *Sluiter*, s druge strane, drži da to gledište nije u skladu sa sustavnim tumačenjem Statuta. Obveza konzultacija, kako je izražena u članku 97. Rimskog statuta, nije nužno ograničena na probleme u pogledu izvršavanja

²¹ Sluiter, Göran, *International Criminal Adjudication and the Collection of Evidence: Obligations of States*, Antwerpen, Oxford, New York, 2002., str. 156.

²² Swart, Bert, *International Cooperation and Judicial Assistance* u: Cassese, A. et al. (eds.), *The Rome Statute of the International Criminal Court: A Commentary*, New York, vol. II, str. 1597.

²³ Nacrt statuta PrepComa sadržavao je čak 11 osnova za odbijanje suradnje.

²⁴ Do takvog zaključka došli su promatrajući Rimski statut, poglavito njegov 9. dio, kao autonoman sustav pravila (engl. *self-contained regime*). Kreß, Claus; Prost, Kimberly, *Article 87: Requests for cooperation: general provisions*, u: Triffterer, O. (ed.), *Commentary on the Rome Statute of the International Criminal Court*, Baden-Baden, 1999., str. 1066.

zahtjeva u odnosu na osnove za odbijanje izražene u Statutu.²⁵ Oni koji su izrađivali Statut nisu mogli predvidjeti sve probleme koji se mogu javiti u praktičnoj primjeni režima pravne pomoći Međunarodnog kaznenog suda. Države mogu, temeljem članka 97., podnositi prigovore na izvršavanje zahtjeva, a Sud treba ustanoviti legitimnost tih prigovora. Pri tomu može biti primijenjen isti onaj test koji je bio primijenjen i od Međunarodnog kaznenog tribunala za bivšu Jugoslaviju.²⁶

Sudski nadzor nad odbijanjem suradnje jamči članak 119. Rimskog statuta, a osnove odbijanja su predmet sudskog preispitivanja. Pri tomu Sud mora tumačiti odredbe Statuta u skladu s njihovim uobičajenim značenjem i u svjetlu njihovog cilja i svrhe.

2.2.1. Protivnost zahtjeva postojećem temeljnom pravnom načelu opće primjene

Odredba članka 93. stavka 3., dopušta državama odbijanje pomoći, osim predaje, ako je izvršenje zahtjeva zabranjeno pravom te države zbog "*postojećeg temeljnog pravnog načela opće primjene*". Prije odbijanja pomoći država je obvezna konzultirati se sa Sudom i zajedno s njime pokušati pronaći prihvatljivo rješenje. U tom smislu kao rješenje se nudi i modificiranje zahtjeva Suda kako bi udovoljio zahtjevima temeljnih pravnih načela zamoljene države.

Glavno pitanje na koje moramo dati odgovor jest što se podrazumijeva pod "*postojećim temeljnim pravnim načelom opće primjene*".²⁷ "*Postojeći*" znači da

²⁵ U skladu s odredbom članka 97. Rimskog statuta, ako država stranka primi zahtjev za pomoć ili suradnju i utvrdi postojanje problema koji bi mogli otežati ili spriječiti njegovo izvršenje, ona neće odbiti zahtjev. U tom slučaju država stranka ima dužnost savjetovati se sa Sudom bez odlaganja u cilju rješavanja stvari. Vrste problema koji se mogu pojaviti u odnosu na zahtjev uključuju: a) nedostatak obavijesti potrebnih za izvršenje zahtjeva, b) nemogućnost pronalaženja tražene osobe ili c) okolnosti da izvršenje zahtjeva u njegovom trenutnom obliku iziskuje od zamoljene države kršenje ranije ugovorene obveze prema nekoj drugoj državi.

²⁶ Tako je Raspravno vijeće u slučaju *Blaškić* zaključilo sljedeće: "*U procjeni vrijednosti prigovora, Tribunal mora razmotriti dva temeljna interesa: interes u podržavanju interesa nacionalne sigurnosti država i interes dobivanja pristupa dokaza ključnih za kazneni progon ili obranu u slučaju koji se odnosi na teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava.*" Decision on the Objection of the Republic of Croatia to Issuance of *Subpoenae Duces Tecum*, Prosecutor v. Blaškić, IT-95-14-T, 18 July 1997 (u daljnjem tekstu: *Blaškić subpoena decision*, T. Ch.), stavak 149. Ovaj se slučaj odnosi na pribavljanje dokaza, ali procjenjivanje interesa može se primijeniti na svaki zahtjev za pomoći. Sluiter, Göran, op. cit., str. 160.

²⁷ Sluiter navodi da francuski termin *ordre public* ne treba prevoditi kao javni poredak, već kao upućivanje na temeljna pravna načela. U određivanju može li *ordre public* značiti legitimnu osnovu za odbijanje pomoći, analizira njegov sadržaj na način da posebno obrađuje različite dimenzije *ordre public* kao osnove za odbijanje. Prva je dimenzija čisto nacionalna. Ona podrazumijeva odbijanje pomoći jer bi izvršenje zahtjeva moglo kršiti isključivo domaća pravna načela. Druga je dimenzija odbijanje pomoći jer bi izvršenje zahtjeva kršilo temeljna pravna načela koja imaju izvor u međunarodno zaštićenim ljudskim pravima. Konačno, *ordre public* također može biti korišten kao osnova odbijanja pomoći jer kazneni postupak u čiju korist se traži pomoć nije u skladu sa standardima pravičnosti zamoljene države ili onima nametnutim instrumentima o ljudskim pravima. Međunarodni kazneni sud je temeljem članka 93. stavka 3. prihvatio isključivo nacionalni *ordre public* kao osnovu odbijanja. Sluiter, Göran, op. cit., str. 180 – 187.

načelo mora već postojati prije nego država zaprimi zahtjev Suda, tj. ono se ne može uvesti retroaktivno. Kada ne bi bilo ovog ograničenja, zamoljena država mogla bi donijeti novo zakonodavstvo s ciljem zabrane određene istražne radnje u odnosu na Sud. Načelo mora biti “*temeljno*”; ne smije se raditi o odredbi pretežito tehničkog karaktera. U temeljna načela ulazile bi odredbe kojima se zaštićuju osobna prava ili prava obrane građana u kaznenom postupku. “*Opća primjena*” znači da pozivanje na nacionalna načela kao osnove za odbijanje ne smije biti ograničeno samo u pitanju Suda, odnosno da se to načelo primjenjuje u domaćoj praksi, a ne samo u kontekstu odnosa države i Suda.²⁸

Temeljna pravna načela u većini će se nadležnosti podudarati s normama o ljudskim pravima i općim načelima prava. U skladu s člankom 21. Rimskog statuta, Sud je obvezan poštivati ljudska prava i opće načela prava. Stoga, ukoliko bi država primila zahtjev Suda čije bi izvršavanje kršilo temeljna ljudska prava ili opća načela prava, može se pozvati na članak 21. Statuta, bez potrebe pribjegavanja članku 93. stavku 3. Ako, pak temeljna pravna načela dobiju šire tumačenje, uključujući načela svojstvena jednom ili samo nekim pravnim sustavima, nameće se pitanje je li poželjno da je država ovlaštena odbiti zahtjev za pomoći na temelju karakteristika svog vlastitog pravnog sustava?²⁹ Kako ne postoji jedinstveno gledište o tomu što se može smatrati temeljnim pravnim načelima, *Sluiter* takvu mogućnost različitih interpretacija drži jednom od osnovnih slabosti članka 93. stavka 3.

2.2.2. *Zaštita podataka nacionalne sigurnosti*

Jedini eksplicitni razlog za odbijanje zahtjeva za pružanjem pomoći naveden je u odredbi članka 93. stavka 4. Rimskog statuta, temeljem kojeg država stranka može sukladno članku 72. odbiti zahtjev za pružanjem pomoći samo ako se on odnosi na podnošenje isprava ili dokaza koji se odnose na njezinu nacionalnu sigurnost. Temeljem ove odredbe, a u skladu s člankom 72., države mogu odbiti zahtjev za pomoć ako se odnosi na podnošenje isprava ili dokaza vezanih uz njihovu nacionalnu sigurnost. U ovom se slučaju može očekivati da će Međunarodni kazneni sud prilikom razmatranja pozivanja države na nacionalnu sigurnost uzeti u obzir je li država općenito surađivala s Međunarodnim kaznenim sudom u dobroj vjeri. Članak 72., vrlo je opsežan i pokriva zaštitu nacionalnih interesa kroz sve stadije postupka te u odnosu na posebne mjere zaštite zastupnika Suda, kao i u pogledu suradnje država. Ova je odredba značajna iz dva razloga. Prvo, njome je izričito priznata zakonitost interesa države da ne otkrije osjetljive informacije vezane uz njezinu nacionalnu

²⁸ Krapac, Davor, Procesnopravne odredbe Rimskog statuta u svjetlu hrvatskog kaznenopravnog sustava u: Josipović, Ivo et. al, *Stalni međunarodni kazneni sud*, Zagreb, 2001., str. 146; Prost, Kimberly; Schlunck, Angelika, Article 93: Other forms of cooperation, u: Triffterer, O. (ed.), *Commentary on the Rome Statute of the International Criminal Court*, Baden-Baden, 1999., str. 1112.

²⁹ *Sluiter*, Göran, op. cit., str. 162.

sigurnost,³⁰ i drugo, predviđa postupak rješavanja sporova koji se temelje na nacionalnoj sigurnosti kao osnovi odbijanja.

Ako država ustraje u svom neodobranju otkrivanja, usprkos koracima predloženim od Suda, Sud ima dvije važne ovlasti. Ukoliko smatra da su sporne obavijesti i dokazi bitni i nužni za odluku o krivnji ili nedužnosti optuženika, Sud može: a) nakon provedenih dodatnih bezuspješnih konzultacija, utvrditi činjenicu kršenja obveza prema Statutu od zamoljene države i prijaviti Skupštini država stranaka ili b) naložiti iznošenje obavijesti i isprava u situaciji gdje su te informacije već u posjedu Suda ili ih Sud može pribaviti na drugi način, izvan zahtjeva za suradnjom temeljem Dijela 9. Rimskog statuta.³¹

2.2.3. Konkurentne obveze prema međunarodnom pravu

Tijekom izrade Statuta postojala je svijest da određeni zahtjevi za pomoć Suda mogu izazvati sukob s ostalim obvezama države prema međunarodnom pravu. Pitanje je kome dati primat, zahtjevu Suda ili postojećim obvezama države? Cassese drži da obveze, koje proizlaze iz Statuta, moraju imati primat u odnosu na one koje proizlaze iz ostalih ugovora. To obrazlaže primatom i svrhom Statuta Međunarodnog kaznenog suda, kao osnove ustanovljenja univerzalnog kaznenog Suda, nad dvostranim (ili višestranim) ugovorima.³² Sluiter, s druge strane, smatra da Međunarodni kazneni sud, kao novo međunarodno tijelo mora biti svjestan i poštovati postojeće obveze država prema međunarodnom pravu. Razumljivo je i legitimno da se državama strankama dopusti odbiti izvršavanje zahtjeva ako ih konkurentne obveze prema međunarodnom pravu na to prisile. U protivnom države neće ratificirati Statut.³³

Osnovno pravilo u pogledu svakog sukoba obveza je da, koliko god je to moguće, prednost treba biti dana obvezama prema Statutu, a u slučaju konkurentne obveze prema drugoj državi stranci, obveza prema Sudu u pravilu treba prevagnuti. Statut predviđa nekoliko kategorija konkurentnih obveza koje prema međunarodnom pravu mogu predstavljati valjanu osnovu za odbijanje. Svrstavamo ih kako slijedi:

a) Obveza povjerljivosti

Obveza povjerljivosti predviđena je odredbom članka 73., koji uređuje odnos između zamoljene države stranke i izvora informacija kojima ona raspolaže.

³⁰ Odredba članka 72. velikim je dijelom inspirirana pravilima postavljenim u predmetu Blaškić pred Međunarodnim kaznenim tribunalom za bivšu Jugoslaviju. Tribunal je u tom slučaju kao "legitiman interes" prepoznao interes nacionalne sigurnosti. V. Judgement on the Request of the Republic of Croatia for Review of the Decision on Trial Chamber II of 18 July 1997, Prosecutor v. Blaškić, IT-95-14-AR198bis, 29 October 1997 (u daljnjem tekstu: *Blaškić subpoena decision*, A. Ch.), stavak 67. V. i u: Swart, Bert, op. cit., str. 1597.

³¹ Članak 72. stavak 7. Rimskog statuta.

³² Cassese, A., *The Statute of the International Criminal Court: Some Preliminary Reflections*, *European Journal of International Law*, vol. 10, str. 166.

³³ Sluiter, Göran, op. cit., str. 167.

Temeljno polazište je da informacije, kojima raspolaže ne pripadaju njoj, već trećoj strani. Konkurentna obveza je raznije preuzeta obveza povjerljivosti.³⁴ Konačno rješenje ovisi o izvoru i prirodi obveze. Ukoliko je izvor obavijesti ili isprava država stranka, a obavijesti i isprave su takve prirode da ne ugrožavaju njezinu nacionalnu sigurnost, država je obvezna dopustiti njihovu dostavu Sudu. Ukoliko se radi o ispravama i obavijestima, čije otkrivanje može ugroziti njezinu nacionalnu sigurnost, primjenjuje se postupak iz članka 72. Dakle, obveza povjerljivosti ne pruža apsolutnu zaštitu izvornoj državi od objavljivanja informacija, već joj daje mogućnost usprotiviti se objavljivanju obavijesti i riješiti pitanje neposredno sa Sudom. Ako izvor obavijesti nije država stranka i ukoliko ne pristane otkriti podatke, zamoljena država nije obvezna udovoljiti zahtjevu.

b) Konkurentni zahtjevi

Drugačija situacija nameće se kada je država suočena s konkurentnim zahtjevima za pravnom pomoći izdanim od Suda i druge države. U pogledu takvih zahtjeva, za sve oblike pomoći, osim predaje ili izručenja, primjenjuje se odredba članka 93. stavka 9. – država koja primi konkurentne zahtjeve nastojat će, u konzultacijama sa Sudom, ispuniti oba zahtjeva, pri tom odlažući ili uvjetujući jedan od njih, ako se to nameće nužnim. U većini slučajeva (primjerice, kod uzimanja iskaza svjedoka) to ne bi trebalo biti problematično. Međutim, ako država ne može udovoljiti zahtjevima (jer se primjerice odnose na zapljenu predmeta), u članku 90. se nude različiti modaliteti rješenja ovog pitanja. Država mora obavijestiti Sud i drugu državu o konkurentnom zahtjevu. Ako konkurentni zahtjev dolazi od države koja je stranka i slučaj je određen kao dopustiv, prioritet ima zahtjev Suda. Ako zahtjev dolazi od države koja nije stranka, zamoljena država mora dati prioritet zahtjevu Suda samo ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- 1) zamoljena država nema obvezu prema međunarodnom pravu udovoljiti konkurentnom zahtjevu i
- 2) slučaj je određen kao dopustiv.

Ukoliko postoji obveza zamoljene države prema međunarodnom pravu udovoljiti konkurentnom zahtjevu, članak 90. ostavlja mogućnost zamoljenoj državi da sama izabere kojem će zahtjevu udovoljiti. U donošenju odluke zamoljena država je obvezna uzeti u obzir sve relevantne faktore, primjerice, datumi zaprimanja zahtjeva, interesi države moliteljice i okolnosti da je djelo počinjeno na njezinom području, ili su osumnjičeni i/ili žrtve njeni državljani itd.

³⁴ Povjerljivost neke informacije ili obavijesti procjenjuje se u odnosu na vrijeme otkrivanja zamoljenoj državi. Na taj način isključena je mogućnost zloraba, odnosno da neka obavijest “postane” povjerljiva nakon što je Sud zatraži. Tvrdnja države da ima “obvezu povjerljivosti” nužno mora biti predmet sudskog preispitivanja radi sprječavanja zlorabe te odredbe. Duffy, Helen, Article 73: Third-party information or documents, u: Triffterer, O. (ed.), *Commentary on the Rome Statute of the International Criminal Court*, Baden-Baden, 1999., str. 950 – 951.

c) Obveze temeljem međunarodnog prava glede državnog ili diplomatskog imuniteta i obveze temeljem međunarodnih ugovora koji se odnose na predaju osoba

Za razliku od gore navedenih osnova za odbijanje pomoći, u odredbi članka 98. nametnuta je obveza Sudu da ne smije postaviti zahtjev za predajom ili za pružanjem pomoći pod određenim okolnostima.³⁵ U slučaju da Sud prekrši tu obvezu, zamoljena država, bez ikakve sumnje, smije odbiti pomoć.³⁶ Namjera je ovog članka očuvanje stanovite zaštite od gonjenja pred Međunarodnim kaznenim sudom, u slučajevima koji bi bili protivni obvezama države temeljem međunarodnog prava glede državnog ili diplomatskog imuniteta osobe ili temeljem međunarodnih ugovora koji predaju osobe uvjetuju prethodnom suglasnošću države. Kako bi osigurao pomoć u ovom slučaju, Međunarodni kazneni sud mora prethodno uspostaviti suradnju s trećom državom i ishoditi njezino odricanje od imuniteta, odnosno njezinu suglasnost za predaju osobe. Naime, Sud ne može izdati zahtjev za predajom ili pomoći čije bi izvršenje zahtijevalo od zamoljene države postupanje suprotno njezinim obvezama na temelju međunarodnog prava prema trećim državama u području državnog ili diplomatskog imuniteta, odnosno suprotno njezinim obvezama temeljem međunarodnih ugovora kojima je stranka. Važno je naglasiti da se odredba članka 98. ne primjenjuje na imunitete i povlastice koje neka osoba ima na temelju nacionalnog prava, već da se mora raditi o kršenju obveza iz međunarodnog prava.³⁷ Osim toga, ovom odredbom ne pruža se imunitet od progona pojedincima koje Sud može progoniti temeljem članka 27. On propisuje da su osobe, koje temeljem međunarodnog prava, uživaju imunitet i druge povlastice, bez obzira na svoje službeno svojstvo, odgovorne kao i sve druge za kaznena djela iz nadležnosti Suda.³⁸ Sud glede tih osoba jedino, temeljem

³⁵ Ova je odredba rezultat zalaganja niza delegacija koje su držale da je koncepcija po kojoj Sud može staviti državu u poziciju sukoba s postojećim obvezama takve prirode neprihvatljiva. Sličnost s odredbama članka 70. i 93. je u tomu što zabranjuje da se državi nameću obveze postupanja na način kršenja ranije preuzete obveze prema međunarodnom pravu. V. Prost, Kimberly; Schlunck, Angelika, Article 98: Cooperation with respect to waiver of immunity and consent to surrender, u: Triffterer, O. (ed.), *Commentary on the Rome Statute of the International Criminal Court*, Baden-Baden, 1999., str. 1132.

³⁶ Loc. cit.

³⁷ Ova se odredba ne odnosi ni na imunitete koje uživaju međunarodne organizacije. U svezi s obvezama Suda prema međunarodnim organizacijama v. članak 93. stavak 9. točka (b) Rimskog statuta.

³⁸ U odluci Međunarodnog kaznenog tribunala za bivšu Jugoslaviju u slučaju Milošević, Raspravno vijeće je izričito potvrdilo da je dio međunarodnog običajnog prava pravilo po kojem nijedna osoba, bez obzira na službeni položaj, ne uživa imunitet kada je optužena za najozbiljnije međunarodne zločine. Polaznicu takvog stava nalazimo u razvoju teorije individualne kaznene odgovornosti nakon II. svjetskog rata, posebice u članku 6. Statuta Međunarodnog vojnog suda u Nürnbergu i članku 6. Povelje tokijskog suda. V. više u: *Decision on Preliminary Motions, Prosecutor v. Milosević*, IT-99-37-PT, 8 November 2001., stavci 26–34. Dom lordova je u predmetu *Pinochet* utvrdio da senator Pinochet nema pravo na imunitet za djela mučenja i udruživanja radi činjenja takvih djela, koja je počinio u svojstvu šefa države. Lord Millett je posebno zaključio:

odredbe članka 98., ne može od države stranke tražiti primjenu neke prisilne mjere, ili radnje kojima bi se povrijedila norma međunarodnog prava o njihovom imunitetu, ili povlastici, dok ih uživaju.³⁹

Temeljem odredbe članka 98. Sud ne može, primjerice izdati zahtjev za pomoć koji se odnosi na pretragu ambasade radi pronalaženja dokaza i uputiti ga državi u kojoj se nalazi ta ambasada, odnosno ako to učini, država će odbiti takav zahtjev. U ovom slučaju, da bi Sud došao do potrebnog dokaza, mora surađivati s trećom državom (onom čija je ambasada) i od nje zatražiti odricanje od imuniteta.⁴⁰ Jednako tako, ukoliko se na području države stranke Rimskog statuta, zatekne osoba koja je državljanin druge države i koja uživa diplomatski imunitet po međunarodnom pravu, a Sud je protiv nje izdao uhidbeni nalog, država stranka ne može tu osobu predati Sudu. Međutim, može tu osobu proglasiti *persona non grata* i deportirati u državu čiji je državljanin. Ukoliko je to država stranka Rimskog statuta, ona će biti obvezna osobu izručiti Međunarodnom kaznenom sudu (ili pokrenuti postupak pred domaćim sudom). U svakom slučaju, ta osoba neće ostati nekažnjena ukoliko se dokaže da je počinila zločine iz nadležnosti Suda. Ako se, međutim, radi o državljaninu države koja nije stranka Rimskog statuta, velika je vjerojatnost da osumnjičeniku nikada neće biti suđeno pred Međunarodnim kaznenim sudom.⁴¹

U stavku 2. istog članka, uređena je obveza države o neizručenju osumnjičenika Međunarodnog kaznenog suda bez obzira što ta osoba ne uživa državni ni diplomatski imunitet. Radi se o situaciji kada bi izvršenje zahtjeva za predajom za sobom povlačilo takvo postupanje zamoljene države, koje bi bilo protivno njenim obvezama temeljem međunarodnih ugovora. U takvim slučajevima predaja će biti moguća samo ako prije toga Sud uspostavi suradnju s državom, koja tu osobu šalje te ishodi njenu suglasnost za predajom osobe Međunarodnom kaznenom sudu. Ta se odredba odnosi isključivo na međunarodne obveze država koje proizlaze iz sporazuma, pri čemu ne sadrži nikakva ograničenja u pogledu vrste međunarodnih ugovora kojima se može zabraniti izručenje određenih osoba Sudu. Tako ovdje može biti riječ o bilateralnim sporazumima koji se zaključuju sa svrhom da državljanini određenih država ne budu predani Međunarodnom kaznenom

---

“Oni koji ubuduće budu činili zvjerstva protiv civilnog stanovništva moraju očekivati pozivanje na odgovornost, s obzirom na to da je nužno na pravi način zaštititi osnovna ljudska prava. U tom kontekstu, visoki položaj optuženog ne može biti argument u njegovu obranu.” (Odluka Gornjeg doma od 24. ožujka 1999., Kraljica protiv Bow Street Metropolitan Stipendiary Magistrate and others, ex parte Pinochet Ugarte, (2000) 1 AC147, (1999.) 2 A11 ER 97, (1999.) 2 WLR 827, (1999.) 1 LRC na str. 588 – 589).

³⁹ Krapac, Davor, op. cit., str. 333.

⁴⁰ Pitanje hoće li se treća država odreći imuniteta ili ne vjerojatno će se riješiti primjenom dijela 9. Statuta. Ukoliko se radi o državama strankama, zahtjev za odricanjem imuniteta moglo bi se izjednačiti sa zahtjevom za predajom osobe Sudu ili zahtjevom za drugim oblicima suradnje te se na tu situaciju mogu primijeniti odredbe članaka 86., 89. i 93. Statuta.

⁴¹ Scheffer, David, Article 98(2) of the Rome Statute: America’s Original Intent, *Journal of International Criminal Justice*, vol. 3, 2005., str. 337.

(ili nekom drugom stranom) sudu, osim ako se njihova država s time ne suglasi,⁴² ili o Sporazumima o statusu snaga (engl. *Status of Forces agreements*), koji mogu osigurati isključivu nadležnost države šiljateljice nad vojskom koja se nalazi u drugoj državi.⁴³ Ako postoji međunarodni ugovor između zamoljene države (države u kojoj se osumnjičenik nalazi) i države šiljateljica (države čiji je osumnjičenik državljanin),⁴⁴ a obje države su stranke Rimskog statuta, taj ugovor nužno neće uskratiti nadležnost Međunarodnog kaznenog suda. Naime, temeljem članka 97., zamoljena država, dužna je bez odgode posavjetovati se sa Sudom u cilju rješavanja stvari. To može za posljedicu imati pritisak Međunarodnog kaznenog suda na zamoljenu državu da deportira osumnjičenika državi šiljateljici. Budući da je potonja stranka Rimskog statuta, obvezna je udovoljiti zahtjevu Suda i izručiti mu osumnjičenika. Međutim, moguća je i situacija da je zamoljena država stranka Rimskog statuta, dok država šiljateljica to nije. U tom slučaju postoji obveza zamoljene države konzultacija sa Sudom (članak 97.) o mjerama koje se mogu poduzeti (primjerice, poduzimanje istrage i kaznenog progona u toj državi).⁴⁵

2.2.4. *Zahtjev koji se odnosi na oblik suradnje koji nije predviđen člankom 93. i zabranjen je pravom zamoljene države*

Članak 93. stavak 1. Rimskog statuta u točkama (a) - (k) predviđa oblike pomoći kojima je država stranka dužna udovoljiti temeljem zahtjeva Suda, a sukladno odredbama Statuta i postupcima propisanim svojim nacionalnim pravom. Isti članak u točki (l) navodi da je država obvezna udovoljiti ostalim oblicima pomoći ukoliko oni nisu zabranjeni pravom zamoljene države, čime ova lista dobiva značaj otvorene liste. Ovom se odredbom željelo predvidjeti izvršavanje i ostalih oblika pomoći koji nisu izričito navedeni u ovom članku. Međutim, da se država na neki način zaštiti, ako oblik pomoći nije predviđen, ne bi bilo prikladno državu obvezati da mu bezuvjetno udovolji. Zato je njezina obveza ograničena time da izvršenje zahtjeva nije zabranjeno njezinim unutarnjim pravom.

Ukoliko se radi o zahtjevu, koji se odnosi na oblik pomoći, koji nije izričito naveden u točkama (a) - (k) i zabranjen je pravom zamoljene države, država može odbiti udovoljiti zahtjevu Suda. Valja napomenuti da ova dva uvjeta moraju biti ispunjena kumulativno.⁴⁶

⁴² Ibid., str. 336.

⁴³ Tako su *SAD* "sending state of about 550,000 military personnel and dependants, deployed globally outside US territory as of November 2004." O pojmu države šiljateljice detaljno v. u: Scheffer, David, op. cit., str. 338 – 341.

⁴⁴ Ovisno o vrsti sporazuma o kojem se radi, država šiljateljica može biti i država koja je poslala vojsku na područje druge države.

⁴⁵ Scheffer, David, op. cit., str. 338.

⁴⁶ Prost, Kimberly; Schlunck, Angelika, Article 93, op. cit., str. 1110.

2.3. Pravne posljedice nesuradnje

Prema odredbi članka 87. stavka 7. – ako država stranka ne postupi u skladu sa zahtjevom za suradnjom, Sud može utvrditi tu činjenicu i o tomu izvijestiti Vijeće sigurnosti ili Skupštinu država stranaka, već ovisno tko je uputio predmet Sudu.

Ukoliko je predmet uputilo Vijeće sigurnosti, Sud će ga obavijestiti o kršenju obveze države na suradnju. Pri tomu, Sud ne smije davati nikakve preporuke ili sugestije Vijeću sigurnosti o mjerama koje bi se mogle poduzeti.⁴⁷ Skupština država stranaka imala bi mogućnost poduzimanja akcija i u ovom slučaju, sve dok one nisu u sukobu s odlukom Vijeća sigurnosti.⁴⁸ Praksa međunarodnih kaznenih *ad hoc* tribunala pokazala je da su na suradnju država s tribunalima puno više utjecali bilateralni i multilateralni politički pritisci. Prijave, barem na razini odluka Vijeća sigurnosti, nisu imale poseban učinak.⁴⁹

Kada slučaj tužitelju nije uputilo Vijeće sigurnosti, Sud će o činjenici nesuradnje države stranke obavijestiti samo Skupštinu država stranaka. U pogledu mjera koje Skupštini država stranaka stoje na raspolaganju, Statut šuti.⁵⁰ U pomanjkanju izričitih odredbi o tomu, *Kreß* i *Prost* pozivaju se na opće međunarodno običajno pravo o odgovornosti država.⁵¹ Obveze iz Dijela 9. Rimskog statuta svrstavaju se u kategoriju ugovornih obveza. Kršenje takvih obveza, koje djeluju *erga omnes partes*, šteti svim državama strankama. Kao posljedica toga, Skupština država stranaka ovlaštena je tražiti od države da odmah prestane s kršenjem obveza na suradnju i udovolji zahtjevu Suda.⁵² Možemo ići i izvan ovoga i razmatrati prikladnost kolektivnih mjera, primjerice ekonomskih sankcija protiv države koja nije udovoljila zahtjevu.⁵³

Sada se postavlja pitanje, budući da se u Skupštini odluke donose većinom glasova, što ako se ne postigne nužna većina glasova koja će preporučiti adekvatnu kolektivnu mjeru? Mogu li u tom slučaju države članice pojedinačno djelovati? Jedno mišljenje je da država stranka ne može poduzimati pojedinačne

⁴⁷ Djelujući prema Glavi VII, a temeljem članka 41. Povelje Ujedinjenih naroda, Vijeće sigurnosti može izreći kaznene mjere (sankcije) koje mogu obuhvatiti “*potpuni ili djelomičan prekid ekonomskih odnosa te željezničkih, pomorskih, zračnih, poštanskih, telegrafskih, radio i drugih sredstava veze, kao i prekid diplomatskih odnosa*” s tom državom. Sankcije se izriču rezolucijama Vijeća sigurnosti na temelju kojih se može uspostaviti Odbor za sankcije Vijeća sigurnosti (*Sanctions Committee*). Zadaća mu je, na zatvorenim sastancima, analizirati informacije vezane uz provedbu dotične rezolucije, davati preporuke Vijeću sigurnosti radi povećanja učinkovitosti poduzetih mjera, predlagati poduzimanje akcija u slučaju kršenja rezolucije te davati savjete u svezi s provedbom rezolucije. Svaka država članica Ujedinjenih naroda obvezna je obavijestiti dotični Odbor o poštivanju odredaba rezolucija kojima su sankcije izrečene.

⁴⁸ *Kreß*, Claus; *Prost*, Kimberly, op. cit., str. 1067 – 1068.

⁴⁹ *Josipović*, Ivo, op. cit., str. 54.

⁵⁰ V. članak 87. stavka 5. i članak 112. stavak 2. točka (f) Rimskog statuta.

⁵¹ V. Draft articles on the Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, Official Records of the General Assembly, 56th session, Supplement No.10 (A/56/19), chp.IV.E.1.

⁵² *Kreß*, Claus; *Prost*, Kimberly, op. cit., str. 1068.

⁵³ V. *Blaškić subpoena decision*, A. Ch., stavak 36. (ii).

mjere bez preporuke Skupštine. Dio 9. Statuta shvaća se kao autonoman režim koji sadrži pravila nužna za funkcioniranje Suda u pogledu pitanja suradnje s državama i predviđa lijekove u slučaju kršenja obveze na suradnju. Temeljem članka 112., jedino je Skupština država stranaka ovlaštena razmatrati pitanja uskraćivanja suradnje. Ovakvo tumačenje, međutim, nije jedino. Moguće je i tumačenje da se zbog izostanka kolektivnog odgovora kroz Skupštinu država stranka može primijeniti opće običajno međunarodno pravo, što bi onda uključivalo i primjenu pojedinačnih mjera.

Statut predviđa posljedice u slučaju neispunjenja obveze države koja nije stranka samo ukoliko se ta suradnja temelji na *ad hoc* dogovoru ili ugovoru, dakle ukoliko je država jasno pokazala namjeru suradnje sa Sudom. Posljedica neispunjenja obveze je izvještavanje Skupštine država stranaka, odnosno Vijeća sigurnosti ako je ono uputilo predmet Sudu. Statut eksplicitno ne predviđa posljedice ukoliko međuvladine organizacije ne surađuju sa Sudom.⁵⁴ To je iznenađujuće, jer i međuvladina organizacija može biti obvezana na suradnju sa Sudom u skladu s postignutim sporazumom između organizacije i Suda. Takav sporazum može povlačiti međunarodnu odgovornost u slučaju nesuradnje.

III. Pravna osnova suradnje država koje nisu stranke Rimskog statuta s Međunarodnim kaznenim sudom

Međunarodni kazneni sud nastao je temeljem ugovora, a temeljno načelo ugovornih odnosa određuje da ugovori obvezuju samo države stranke. Za ostale države oni ne stvaraju, ni prava, ni obveze (*pacta tertiis nec nocent nec prosunt*); takav je ugovor za treće države *res inter alios acta*,⁵⁵ osim u iznimnim slučajevima previđenim Bečkom konvencijom.⁵⁶

Kao rezultat tog pravila Statut Međunarodnog kaznenog suda ne može stvarati obveze državama koje mu nisu stranke bez njihova izričitog pristanka. To može biti od velikog značaja za istrage i kaznene progone i ključno za učinkovito djelovanje Suda. "Stvaratelji" Međunarodnog kaznenog suda bili su toga svjesni te su u Statutu predvidjeli mogućnost da i države, koje nisu ratificirale Rimski statut, surađuju sa Sudom. Članak 12. stavak 3. omogućuje uspostavu nadležnosti Međunarodnog kaznenog suda i u odnosu na državu koja nije stranka njegova Statuta, ali uz njen izričiti pristanak, temeljem izjave podnijete Tajništvu Suda, u odnosu na kazneno djelo u pitanju, što je svakako sukladno međunarodnopravnim pravilima.⁵⁷ Na taj odnos suradnje primjenjuju

⁵⁴ Čak ni odredba članka 112. stavka 2. točka (f) Rimskog statuta ne predviđa mogućnost razmatranja uskraćivanja suradnje međuvladinih organizacija sa Sudom.

⁵⁵ Degan, Vladimir Đuro, *Međunarodno pravo*, Pravni fakultet Sveučilišta, Rijeka, 2006., str. 159.

⁵⁶ V. članke 35. – 38. Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora iz 1969. godine.

⁵⁷ Stvaranje prava i obveza za treće države koje nisu stranke ugovora, ali samo uz njihov izričiti pristanak u pismenom obliku predviđa članak 34. Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora.

se odredbe Dijela 9. Rimskog statuta. Pristanak države da na taj način bude vezana odredbama Rimskog statuta izražava se *ad hoc* dogovorom, dvostranim ugovorom sa Sudom, odnosno nekom drugom prikladnom osnovom.⁵⁸ Dakle, države tako mogu naknadno prihvatiti nadležnost Suda za pojedini slučaj ili pak sklopiti poseban *ad hoc* sporazum sa Sudom. Bitno je naglasiti da bi se u oba slučaja suradnja između Suda i države temeljila na njezinom dobrovoljnom pristanku.

Uz ove slučajeve dobrovoljnog pristanka na suradnju sa Sudom država koje nisu stranke Rimskog statuta, u nastavku ćemo ukratko proanalizirati još dva slučaja koja otvaraju pitanje stvaranja obveze na suradnju sa Sudom, iako se država prethodno ni na koji način nije obvezala na suradnju. Prvi se odnosi na upućivanje slučaja Sudu od strane Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda, a drugi na vezanost država pravilima općeg običajnog međunarodnog prava, temeljem kojih su sve države obvezne surađivati u cilju osiguranja poštivanja odredbi međunarodnog humanitarnog prava.

Dosadašnje izlaganje ukazalo je na činjenicu da efektivno djelovanje Međunarodnog kaznenog suda i ostvarenje njegove "misijske" najvećim dijelom ovisi o stupnju i modalitetima suradnje s državama. Suradnja se, kao što vidimo, ne odnosi samo na države članice, jer i sam Rimski statut predviđa suradnju s državama koje nisu njegove stranke. Ipak, s pozicije samih država, pružanje pomoći i spremnost na suradnju s Međunarodnim kaznenim sudom u odnosu na države, koje nisu stranke Rimskog statuta, treba svakako promatrati u svjetlu zaštite nacionalnih interesa i proklamacija državne suverenosti. Razloge nepristupanja država Rimskom statutu možemo sagledati i razumijeti upravo s tih temelja. S druge strane, zahtjev za suradnju sa Sudom država, koje nisu stranke Rimskog statuta, mogao bi se vrlo jednostavno objasniti humano – političkim razlozima. "Nelogičnost" vezivanja Rimskim statutom države koja nije njegova stranka, možemo opravdano promatrati kao ustupak zahtjevima pravde i pravičnosti u kažnjavanju počinitelja najtežih zločina koje poznaje međunarodno pravo, odnosno zahtjevima koje postavljaju ljudska prava i međunarodno humanitarno pravo u cjelini.

3.1. Ad hoc dogovori, dvostrani sporazumi i druge prikladne osnove suradnje

Kao što je već spomenuto, temeljem članka 12. stavka 3. Rimskog statuta, države koje nisu njegove stranke mogu prihvatiti nadležnost Međunarodnog kaznenog suda na *ad hoc* osnovi. To ima za nužnu posljedicu obvezu suradnje države s Međunarodnim kaznenim sudom u skladu s Dijelom 9. Statuta, u odnosu na pojedinačan slučaj u pogledu kojeg država prihvaća obvezu suradnje, bez odugovlačenja i iznimki, kao i država stranka. Prihvaćanje obveze na suradnju sa Sudom od strane države, koja nije stranka Statuta, predviđen je i u članku 87. stavku 5. Rimskog statuta. Osnova suradnje sukladno tom članku

⁵⁸ V. članak 87. stavak 5. Rimskog statuta.

temelji se na *ad hoc* dogovoru, ugovoru s odnosnom državom, odnosno bilo kojoj drugoj prikladnoj osnovi. Sadržaj obveze države u cijelosti ovisi o odredbama tog sporazuma ili dogovora.⁵⁹

Zaključenjem *ad hoc* sporazuma u odnosu na istragu ili kazneni progon iz nadležnosti Suda ili dvostranih sporazuma za suradnju sa Sudom, država, koja nije stranka Rimskog statuta, preuzima međunarodnu obvezu surađivati s njime u odnosu na sve države stranke Rimskog statuta. Takvim sporazumom država zadržava slobodu sama odrediti granice i opseg suradnje sa Sudom. U tom smislu Ciampi, primjerice zaključuje da je malo vjerojatno da će se država, koja nije stranka Rimskog statuta, obvezati na suradnju koja bi bila šira od one predviđene samim Statutom za države stranke. Za pretpostaviti je da će treća država, nastojeći zaštititi vlastite interese pristati na ograničeniju suradnju, no što je ona predviđa Dijelom 9. Rimskog statuta.⁶⁰ U vezi s ovim oblikom suradnje, valja zaključiti da je država stranka uglavnom u dobrom položaju u pogledu nametanja uvjeta pod kojima će surađivati sa Sudom.

3.2. Rezolucije Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda

Praksa međunarodnih odnosa u okviru suradnje unutar Ujedinjenih naroda iskristalizirala je jedan specifičan oblik nametanja suradnje sa Sudom državi koja jest članica Ujedinjenih naroda, ali nije stranka Rimskog statuta. Temeljem odredbi članaka 13. – 15. Rimskog statuta, postupak pred Sudom može (pored tužitelja i država stranaka) inicirati i Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda. Ono svojim djelovanjem temeljem Glave VII Povelje Ujedinjenih naroda može uputiti Tužitelju Suda slučaj u kojem je počinjeno kazneno djelo iz nadležnosti Suda te na taj način uspostaviti njegovu nadležnost u konkretnom predmetu. Kako se aktivnost Vijeća sigurnosti na polju održanja međunarodnog mira i sigurnosti odnosi na sve članice Ujedinjenih naroda, tako je i moguće da ono predloži upućivanje Međunarodnom kaznenom sudu i predmeta u kojem je stranka država, koja je članica Ujedinjenih naroda, ali istodobno nije i potpisnica Rimskog statuta. Temeljem toga i sve države koje nisu stranke Statuta, ali jesu članice Ujedinjenih naroda, bile bi obvezne surađivati sa Sudom.⁶¹

Ovlasti Vijeća sigurnosti izvode se iz Povelje Ujedinjenih naroda. Tako je u odredbi članka 25. Povelje propisano kako su odluke Vijeća sigurnosti obvezne za sve države članice Ujedinjenih naroda. One su suglasne prihvatiti i izvršavati sve odluke Vijeća u skladu s Poveljom. Temeljem toga, Vijeće sigurnosti može, kada uputi slučaj Međunarodnom kaznenom sudu, zatražiti od svih država

⁵⁹ U članku 87. stavku 6. predviđena je mogućnost sklapanja sporazuma s međunarodnim organizacijama.

⁶⁰ Ciampi, Annalisa, *The Obligation to Cooperate* u: Cassese, A. et al. (eds.), *The Rome Statute of the International Criminal Court: A Commentary*, New York, vol. II, str. 1617.

⁶¹ Ciampi, Annalisa, op. cit., str. 1709; Wenqui, Uhu, *On co-operation by States Non-party to the International Criminal Court*, *International Review of the Red Cross*, vol. 88, br. 861, 2006, str. 108.

članica Ujedinjenih naroda (pa i onih koje nisu stranke Rimskog statuta) suradnju sa Sudom.

Jedini slučaj koji je zasad na toj osnovi upućen Međunarodnom kaznenom sudu jest onaj vezan uz situaciju u Sudanu, koji je članica Ujedinjenih naroda, ali nije stranka Rimskog statuta. Iako je postojala određena sumnja u mogućnost upućivanja slučajeva od strane Vijeća sigurnosti zbog činjenice da dvije njegove stalne članice, Kina i SAD, nisu podržale osnivanje Međunarodnog kaznenog suda, povjeravanjem Sudu istrage situacije u Darfuru (Sudan) te su sumnje otklonjene. Međunarodna istražna komisija (*International Commission of Inquiry on Darfur*) u svom je Izvješću u siječnju 2005. godine, predložila Vijeću sigurnosti upućivanje predmeta koji se odnosi na stanje u Sudanu Međunarodnom kaznenom sudu iz osnovnog razloga što je “... *the Sudanese judicial system incapable and the Sudanese government is unwilling to try the crimes that occurred in the Darfur region and to require the perpetrators to assume the accountability for their crimes*”. *The international community cannot stand idle by, while human life and human dignity are attacked daily and on so large a scale in Darfur. The international community must take on the responsibility to protect the civilians of Darfur and end the rampant impunity currently prevailing there.*⁶² U kratkom vremenu nakon podnošenja Izvješća, u ožujku 2005., Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda prihvatilo je Rezoluciju 1593(2005) o ustupanju situacije u Darfuru Međunarodnom kaznenom sudu, i to nakon što su SAD promijenile pristup tom pitanju i odustale od veta, ostajući suzdržane prilikom glasovanja o Rezoluciji.⁶³ Ovaj je slučaj specifičan upravo zbog položaja Sudana pred Međunarodnim kaznenim sudom. Naime, Sudan je članica Ujedinjenih naroda i u skladu s time je dužan izvršavati rezolucije Vijeća sigurnosti, ali s druge strane, nije stranka Rimskog statuta i nije sa Sudom sklopio dvostrani ili *ad hoc* sporazum, kojim bi dobrovoljno pristao surađivati s njime.

⁶² Report of the International Commission of Inquiry on Darfur to the United Nations Secretary-General, Geneva, 25 February 2005, par. 569. O Izvješću Komisije v. više u: Byron, Christine, Comment on the Report of the International Commission of Inquiry on Darfur to the United Nations Secretary-General, *Human Rights Law Review*, 2005., str. 351 – 360.

⁶³ Uz SAD, još su 3 države bile suzdržane (Alžir, Brazil i Kina), dok je 11 članica Vijeća sigurnosti podržalo rezoluciju. S obzirom na to da međunarodna javnost nije očekivala da će SAD podržati ovu rezoluciju, objašnjenje za njeno izglasavanje u konačnici te suzdržanost SAD-a po tom pitanju nalazimo u izjavi predstavnice SAD-a Anne Wood Patterson, koja je izjavila da su SAD “... *decided not to oppose the resolution because of the need for the international community to work together in order to end the climate of impunity in the Sudan, and because the resolution provided protection from investigation or prosecution of nationals on non-party States...*”. Naime, i sama rezolucija u preambuli se poziva na postojanje sporazuma iz članka 98. stavka 2. Rimskog statuta. Za detaljnije informacije o glasovanju v. u: Security Council Refers Situation in Darfur, Sudan to Prosecutor of International Criminal Court, od 31. ožujka 2005.

Usvajanje ove rezolucije predstavljalo je prvu praktičnu primjenu članka 13(b) Rimskog statuta. U skladu s tom odredbom, Vijeće sigurnosti temeljem Glave VII Povelje Ujedinjenih naroda može uputiti slučaj Tužitelju Međunarodnog kaznenog suda, ako smatra da je taj slučaj vezan uz počinjenje jednog ili više kaznenih djela iz nadležnosti Suda. Nesporno je, da se u konkretnom slučaju radilo o situaciji koja je zahtijevala angažman u skladu s Glavom VII Povelje Ujedinjenih naroda. Kako je naglašeno, već u preambuli rezolucije 1556(2004), od 29. srpnja 2004. godine – “situacija u Sudanu predstavljala je prijetnju međunarodnom miru i sigurnosti”, kako je to određeno člankom 39. Povelje Ujedinjenih naroda. Zločini dokumentirani u Izvješću Istražne komisije bili su rašireni i sustavni te kao takvi u skladu s odrednicama različitih zločina koji potpadaju pod stvarnu nadležnost Međunarodnog kaznenog suda.⁶⁴ Pravosudni sustav Sudana pokazao je nesposobnost i nevoljkost istrage i gonjenja počinitelja tih zločina.⁶⁵ Nedvojbeno je, dakle da istraga i gonjenje počinjenih zločina od strane nepristranog i neovisnog suda može predstavljati put prema nacionalnoj pomirbi i uspostavi mira u Darfuru, što bi posljedično rezultiralo i mirom i sigurnošću u regiji i šire. Rezolucija 1593(2005) nameće vladi Sudana i svim ostalim stranama uključenim u taj sukob, potpunu suradnju i pružanje sve potrebne pomoći Sudu i Tužitelju te, iako priznaje neobveznost Rimskog statuta spram država koje nisu njegove stranke, traži od svih država, regionalnih i međunarodnih organizacija punu suradnju sa Sudom.⁶⁶ Ta izjava jasno svjedoči u prilog gledištu Vijeća sigurnosti da sve države temeljem odnosne rezolucije, uključujući tu i Sudan, (ali i ostale države koje nisu stranke Rimskog statuta), moraju surađivati i pomagati Međunarodnom kaznenom sudu.

Na čemu možemo temeljiti opravdanost takvog stava, ako pri tom imamo u vidu da je Rimski statut međunarodni ugovor na koji se primjenjuju pravila međunarodnog ugovornog prava. Možemo samo ukratko ponoviti – ugovor vezuje samo stranke ugovornice, osim ako treća strana naknadno izričitim pristankom u pismenom obliku prihvati obvezu iz predmetnog ugovora. Dakle, za sve države, koje nisu potpisnice Rimskog statuta i nisu naknadno zaključile dvostrane sporazume temeljem članka 87. stavka 5. – možemo zaključiti da ne postoji vezanost odredbama Statuta, kao ni obveza na suradnju. Međutim, predmetni članak predviđa pružanje pomoći od države koja nije stranka Statuta temeljem “bilo koje druge prikladne osnove” (*any other appropriate basis*). Postavlja se pitanje: možemo li osnovu za vezanost države koja nije stranka Rimskog statuta, temeljem rezolucije Vijeća sigurnosti pronaći (i) u toj odredbi, kao što tvrde *Ciampi* i *Condorelli*?⁶⁷ U tom bi se

⁶⁴ V. članke 5. – 8. Rimskog statuta.

⁶⁵ Report of the International Commission of Inquiry on Darfur to the United Nations Secretary-General, par. 647.

⁶⁶ Resolution 1593(2005), Adopted by the Security Council at its 5158th meeting, on 31 March 2005, par. 2.

⁶⁷ Condorelli, Luigi, Ciampi, Annalisa, Comments on the Security Council Referral of the Situation in Darfur to the ICC, *Journal of Interational Criminal Justice*, 3, 2005, str. 593.

slučaju sama rezolucija Vijeća mogla smatrati “drugom prikladnom osnovom” koja nameće suradnju sa Sudom državi nestranci Rimskog statuta, ali članici Ujedinjenih naroda. Ipak, skloniji smo prikloniti se mišljenju da obveza na suradnju (u konkretnom slučaju Sudana koji nije stranka Rimskog statuta) proizlazi ne iz odredbi Rimskog statuta, već iz same Povelje Ujedinjenih naroda, odnosno rezolucije 1593(2005). Sama rezolucija “*determining that the situation in Sudan continues to constitute a threat to international peace and security, Acting under Chapter VII of the Charter of the United Nations*” i “*...urges all States... to cooperate fully.*” Posljednji izraz možemo tumačiti u smislu da svi međunarodni subjekti imaju obvezu prihvatiti i primijeniti “volju” Vijeća sigurnosti u provedbi odredbi Glave VII Povelje Ujedinjenih naroda.

U cilju provedbe predmetne rezolucije, u svibnju 2007. godine, Predraspravno vijeće Međunarodnog kaznenog suda izdalo je uhiđbeni nalog za *Ali Kushayba*⁶⁸ i *Ahmada Haruna*⁶⁹, optuženih za ratne zločine i zločine protiv čovječnosti počinjene u Darfuru. Sudan je odbio nadležnost Međunarodnog kaznenog suda i jasno dao do znanja da nema namjeru izručiti optužene temeljem činjenice da Sudan nije stranka Rimskog statuta. Takvo je ponašanje u Vijeću sigurnosti ocijenjeno kao “nepoštivanje međunarodnih obveza države, Vijeća sigurnosti te povreda Povelje Ujedinjenih naroda.”⁷⁰ Do lipnja 2008. godine, oba optužena su još uvijek na slobodi, a Vlada Sudana i dalje odbija suradnju po tom pitanju. Zaključak je *Luis Moreno Ocampo*, tužitelja Međunarodnog kaznenog suda da “Vijeće sigurnosti mora osigurati poštivanje rezolucije 1593(2005), kao i uspostaviti potpunu suradnju Sudana sa Sudom, uhićenjem i predajom *Haruna* i *Kushayba*. Međunarodno pravosuđe mora pridonijeti okončanju zločina u Darfuru. Po njegovu mišljenju – žrtve ne zaslužuju ništa manje od toga.”⁷¹

Možemo zaključiti da je u okvirima međunarodne zajednice posve razumljiva mogućnost da Vijeće sigurnosti, u provođenju odredbi iz Glave VII Povelje, donese rezoluciju takvog sadržaja i nametne svim državama članicama Ujedinjenih naroda obvezu suradnje sa Sudom. Razumljivo je da se nametanje suradnje tog tipa uvrsti u rezoluciju kojom Vijeće sigurnosti djeluje u skladu s odredbom članka 13. Rimskog statuta. U tom smislu možemo zatvoriti krug tvrdnjom da implikacija takvog upućivanja Međunarodnom kaznenom sudu rezolucijom donijetom temeljem Glave VII Povelje jest međunarodna obveza

⁶⁸ Protiv *Ali Kushayba* provedena je istraga sudanskih vlasti i predmet je obustavljen zbog nedostatka dokaza.

⁶⁹ Protiv *Ahmad Haruna* nikad nije proveden bio kakav nacionalni postupak. I ne samo da je *Harun* i dalje ostao ministar za humanitarna pitanja, već je krajem 2007. godine imenovan za člana promatračke misije *African Union – United Nations Hybrid Operation in Darfur* (UNAMID).

⁷⁰ V. izjavu *Ricarda Alberta Ariasa* u: “International Criminal Suport Prosecutor to Security Council (Sudan’s Government Not Cooperating in Darfur Investigation, Massive Crimes Continue),” SC/9186, 5 December 2007.

⁷¹ V. također i Sixth Report of the Prosecutor of the International Criminal Court to the UN Security Council Pursuant to UNSCR 1593(2005), 5 December 2007, par. 87.

svih država na udovoljenje tom zahtjevu za suradnju sa Sudom. Naravno, takav zaključak očito zamagljuje razliku između država stranaka i nestranaka Rimskog statuta.⁷² No, ako pri tomu imamo u vidu kako glasovi stalnih država članica Vijeća sigurnosti imaju ključnu ulogu u pitanju hoće li Vijeće sigurnosti uputiti slučaj tužitelju Međunarodnog kaznenog suda,⁷³ možemo zaključiti kako postoje veliki izgledi da će Međunarodni kazneni sud suditi za zločine počinjene u svim državama članicama Ujedinjenih naroda, bez obzira jesu li ratificirale Rimski statut ili ne, kada je ugrožen međunarodni mir i sigurnost, osim u slučajevima kada bi to moglo ugroziti državljane država stalnih članica Vijeća sigurnosti, koje nisu ratificirale Rimski statut.⁷⁴ U potonjem slučaju za očekivati je da će one uložiti veto pri usvajanju rezolucije o eventualnom upućivanju slučaja Međunarodnom kaznenom sudu i time onemogućiti njegovu nadležnost.

U svakom slučaju, a kao što je i *Roach* zaključio – suradnja između Međunarodnog kaznenog suda i Vijeća sigurnosti još je u povojima i u cilju rješavanja humanitarnih pitanja bit će vrlo zanimljivo promatrati daljnji razvoj.⁷⁵

3.3. *Pravila općeg običajnog međunarodnog prava*

Kao poseban vid obveze na suradnju država koje nisu članke Rimskog statuta s Međunarodnim kaznenim sudom u teoriji se sagledava i vezanost država pravilima međunarodnog običajnog prava. Transformacija pojedinih normi u novo običajno pravo, kako bi na taj način postale izvor prava i obveza za sve subjekte međunarodnog prava, ponegdje se uzima kao opravdanje ideje da su i države nepotpisnice Rimskog statuta vezane njegovim odredbama.⁷⁶ Primjerice, Ženevske konvencije o zaštiti žrtava rata iz 1949. godine i Dopunski protokol o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba⁷⁷ predviđaju obvezu država na poštivanje i osiguranje poštivanja tih odredbi “u svim okolnostima” (*in all circumstances*).⁷⁸ Danas se smatra da su odredbe Ženevskih konvencija prerasle u međunarodno običajno pravo, čime vezuju sve države (i one koje nisu

⁷² Condorelli, Luigi, Ciampi, Annalisa, loc. cit.

⁷³ Veto samo jedne stalne članice Vijeća sigurnosti bio bi dovoljan spriječiti ili zaustaviti djelovanje Međunarodnog kaznenog suda.

⁷⁴ Ovdje se prvenstveno misli na SAD i Kinu, jedine dvije stalne članice Vijeća sigurnosti koje nisu ratificirale Rimski statut.

⁷⁵ Roach, Steven C., *Humanitarian Emergencies and the International Criminal Court (ICC): Toward a Cooperative Arrangement between the ICC and UN Security Council*, *International Studies Perspectives*, vol. 6, 2005., str. 440.

⁷⁶ Vezanost treće države pravilom iz ugovora po običajnoj osnovi predviđeno je člankom 38. Bečke konvencije o pravu međunarodnih ugovora.

⁷⁷ Narodne novine – Međunarodni ugovori, 5/1994.

⁷⁸ Članak 1. zajednički svim Ženevskim konvencijama i članak 1. stavak 1. Dopunskog protokola o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba. U skladu s člankom 89. Dopunskog protokola o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba države imaju i dodatnu obvezu pojedinačnog ili zajedničkog djelovanja u suradnji s Ujedinjenim narodima, sukladno Povelji.

stranke tih Konvencija), što je gledište potvrđeno od međunarodne zajednice i Međunarodnog suda. Primjerice, Izvješće Glavnog tajnika Ujedinjenih naroda prilikom ustanovljavanja Međunarodnog kaznenog tribunala za bivšu Jugoslaviju ograničilo je nadležnost Tribunala na međunarodno kazneno pravo koje je "izvan svake sumnje... dio međunarodnog običajnog prava",⁷⁹ navodeći u nabranjanju tih izvora, između ostalih i Ženevske konvencije iz 1949. godine.⁸⁰ I Međunarodni sud pravde je u predmetu *Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapon*, pozivajući se na spomenuto Izvješće Glavnog tajnika, izrazio suglasnost s takvim stavom i zaključio sljedeće: "The extensive codification of humanitarian law and the extent of the accession to the resultant treaties, as well as the fact that the denunciation clauses that existed in the codification instruments have never been used, have provided the international community with a corpus of treaty rules the great majority of which had already become customary and which reflected the most universal recognized humanitarian principles. These rules indicate the normal conduct and behaviour expected of States."⁸¹

U skladu s tim odredbama postavlja se pitanje proizlazi li otuda i obveza država udovoljiti zahtjevu Međunarodnog kaznenog suda? Drugim riječima, može li takvo opće pravilo nametnuti obvezu državi da udovolji zahtjevu Suda ukoliko ta država nije stranka ugovora? Vrlo širokom interpretacijom moglo bi se zaključiti da temeljem općeg običajnog prava postoji obveza svih država svijeta na međunarodnu suradnju, barem u odnosu na zločine koji su u nadležnosti Međunarodnog kaznenog suda. To povlači i zaključak da za suradnju država čak nije potreban ni dobrovoljan karakter, već se suradnja zasniva na obvezi prema običajnom međunarodnom pravu.⁸² Na taj način bi se radi ispunjenja posebnih obveza, koje proizlaze iz međunarodnog običajnog prava, moglo smatrati da u takvim okolnostima postoji obveza na suradnju sa Sudom, iako se ne radi o stranci Rimskog statuta.

Međutim, s obzirom na to da odredbe Ženevskih konvencija naglašavaju posebnu prirodu sustava međunarodnog humanitarnog prava, kojemu je potpuno strano načelo reciprociteta, gornju tvrdnju ipak treba uzeti s rezervom u odnosu na države koje nisu stranke Rimskog statuta. *Ciampi* također smatra da je dvojbena nametanje obveze na suradnju s Međunarodnim kaznenim sudom državama, koje nisu stranke Rimskog statuta, temeljem odredbi međunarodnog humanitarnog

⁷⁹ Bilo je značajno da nadležnost Tribunala bude ograničena na pravila međunarodnog humanitarnog prava "koja su izvan svake sumnje dio običajnog prava" (*which has beyond doubt become part of international customary law*), s obzirom na načelo *nullum crimen sine lege*. V. Izvješće Glavnog tajnika Ujedinjenih naroda, S/257074, od 3. svibnja 1993., par. 34 (dodatno naglašavanje).

⁸⁰ Osim Ženevskih konvencija, Izvješće izričito navodi kao dio međunarodnog običajnog prava i Hašku konvenciju (IV) o poštivanju zakona i običaja rata na kopnu i njoj priključeni propisi, od 18. kolovoza 1907. godine; Konvenciju o sprječavanju i kažnjavanju zločina genocida, od 9. prosinca 1948. godine te Statut Međunarodnog vojnog suda, od 8. kolovoza 1945. godine. *Ibid.*, par. 35.

⁸¹ Gledište Međunarodnog suda u predmetu *Legality of the Threat or Use of Nuclear Weapon*, uz pozivanje na Izvješće Glavnog tajnika, od 8. srpnja 1996. godine, par. 81 i 82.

⁸² Kreß, Claus; Prost, Kimberly, op. cit., str. 1061 – 1062.

prava.⁸³ To pokazuje i praksa međunarodnih kaznenih *ad hoc* tribunala. Tako je Međunarodni kazneni tribunal za bivšu Jugoslaviju u slučaju *Blaškić* zaključio da “po običajnom međunarodnom pravu, državama iz principijelnih razloga ne mogu ništa “nalagati” ni druge države ni međunarodna tijela”.⁸⁴

U skladu s izloženim možemo zaključiti da pozivanje na običajno pravo kao temelj vezanosti države određenim odredbama nema osnova i ne može služiti kao nametanje obveza na suradnju državama koje nisu stranke Rimskog statuta.

3.4. *Pravne posljedice nesuradnje*

Postavlja se sljedeće pitanje: kada država nepotpisnica Rimskog statuta odbije surađivati, ima li Međunarodni kazneni sud ovlast urediti to pitanje, na koji način i preko kojeg svog tijela, odnosno kojem bi se drugom tijelu to pitanje moglo proslijediti? U načelu, ako država koja nije stranka Statuta odbije suradnju sa Sudom, Skupština država stranaka nema ovlasti i mogućnosti ukoriti takvo ponašanje ili pozvati je na odgovornost. Ali, u slučaju kada država naknadno sklopi *ad hoc* ili dvostrani sporazum s Međunarodnim kaznenim sudom situacija je nešto drukčija. *Wenqui* smatra da nakon tako izraženog pristanka, država može promijeniti svoj stav i uskratiti daljnju suradnju kako se konkretan slučaj produbljuje i potreba za suradnjom postaje sve određenija i osjetljivija. Nužno je, dakle utvrditi sadržaj obveze na suradnju.⁸⁵ Na ispunjenje takve obveze na suradnju od strane “treće” države primjenjuju se odredbe članka 87. stavka 5. te Sud o tomu može izvijestiti Skupštinu država stranaka ili Vijeće sigurnosti, ako je ono predmet na postupanje uputilo Sudu. S obzirom na to da su se države u ovom slučaju dobrovoljno obvezale na suradnju s Međunarodnim kaznenim sudom, u pogledu mjera koje Skupštini država stranaka stoje na raspolaganju, u slučaju da države ne surađuje, vrijedi ranije rečeno o nesuradnji država članica Rimskog statuta.⁸⁶

Posebno je pitanje kakav je položaj države, koja nije stranka Rimskog statuta, u slučaju kada ona ni na koji način nije izrazila svoju spremnost suradnje sa Sudom, ali je ujedno članica Ujedinjenih naroda i dužna je poštivati rezolucije Vijeća sigurnosti, pa i one kojima Vijeće prosljeđuje postupak Međunarodnom kaznenom sudu, sukladno odredbi članka 13(b). U slučaju odbijanja suradnje takve države, Sud može o tomu obavijestiti Vijeće sigurnosti. Osnova za zahtijevanje suradnje je, kao što smo naveli, postupanje Vijeća sukladno Glavi VII Povelje Ujedinjenih naroda, odnosno obveza države članice Ujedinjenih naroda temeljena na članku 25. Povelje Ujedinjenih naroda. Ako Vijeće sigurnosti usvoji rezoluciju temeljem Glave VII, ona je obvezna za sve članice Ujedinjenih naroda i sve se države moraju prikloniti zahtjevu sadržanom u rezoluciji. Ako članica Ujedinjenih naroda dakle odbije suradnju sa Sudom,

⁸³ Ciampi, Annalisa, op. cit., str. 1609.

⁸⁴ *Blaškić subpoena decision*, A. Ch., stavak 26.

⁸⁵ Wenqui, Uhu, op. cit., str. 107.

⁸⁶ V. poglavlje 2.3.

temeljem rezolucije, kojom joj je ista naložena, iako se ne radi o državi stranci Rimskog statuta, Sud može, sukladno odredbi članka 87. stavka 5., slučaj “vratiti” Vijeću sigurnosti, koje je ovlašteno poduzeti nužne mjere protiv odnosne države, u skladu s Poveljom.

Možemo zaključiti da je u svakom slučaju pitanje suradnje Međunarodnog kaznenog suda i države koja nije stranka Rimskog statuta izuzetno osjetljivo, specifično i značajno praktično pitanje, koje se mora prosuđivati u odnosu na svaki pojedinačan slučaj i u skladu s okolnostima. Pronalaženje idealnog rješenja ovog pitanja i njegovo uspješno rješavanje u praksi predstavljat će značajan uspjeh u razvoju Međunarodnog kaznenog suda.

IV. Zaključna razmatranja

Osnovna ideja ustanovljavanja Međunarodnog kaznenog suda bila je okončanje “kulture nekažnjavanja” počinitelja najtežih međunarodnih zločina. Ona je proistekla iz brojnih situacija u kojima su nadležni državni autoriteti bili nevoljni ili nekompetentni procesuirati svoje državne službenike ili nacionalne vođe. Međunarodna je zajednica Suda nametnula ogromnu odgovornost u vršenju nadležnosti u takvim slučajevima, a mišljenje je da bi takvu odgovornost trebala pratiti i odgovarajuća moć Međunarodnog kaznenog suda u okvirima međunarodne zajednice.

Nesporno je da je Međunarodni kazneni sud ovisan o suradnji država u pogledu ostvarenja svojih primarnih funkcija. Možemo zaključiti da je nesporno i prihvaćanje nadležnosti Suda od strane država koje su stranke njegova Statuta. Sadržaj te suradnje detaljno je uređen u Dijelu 9. Rimskog statuta. Statut predviđa i da se u slučaju ako država članica ne surađuje sa Sudom o tomu izvijesti Skupština država stranaka. Međutim, Statut ne propisuje mjere koje bi u tom slučaju mogla primijeniti Skupština. Taj propust čini neizvjesnim uspješno provođenje postupka pred Sudom u slučajevima kada izostane dobrovoljna suradnja država članica Rimskog statuta.

Unatoč velikom broju država, koje su ratificirale Rimski statut, činjenica je i da određeni broj država to nije učinio, a da praksa pokazuje (i vjerojatno će tako biti i u budućnosti) da je nužan određeni vid suradnje Suda i s takvim državama. Sam Statut za ostvarenje takve suradnje propisuje mogućnost zaključenja *ad hoc* sporazuma ili dogovora. Položaj Međunarodnog kaznenog suda u postupku pregovora za zaključenje takvih sporazuma otežan je činjenicom nepostojanja obveze država u osiguravanju pomoći. Zbog tih razloga nužno je pristajanje Suda na stanovite kompromise koji mogu posljedično utjecati na njegovu efikasnost u progonu najtežih zločina.

Konačno, posebno pitanje je suradnja sa Sudom država, koje nisu ratificirale Rimski statut, u slučaju kada Vijeće sigurnosti slučaj uputi Međunarodnom kaznenom sudu. Rezolucija Vijeća sigurnosti temeljem Glave VII Povelje Ujedinjenih naroda, kojom se upućuje slučaj Međunarodnom kaznenom sudu pravna je osnova na kojoj možemo temeljiti obvezu država članica Ujedinjenih

naroda da u konkretnom slučaju surađuju sa Sudom. Drugim riječima, u tom slučaju pravna osnova za suradnju država sa Sudom nije Rimski statut već Povelja Ujedinjenih naroda. Ipak, takav stav u praksi nailazi na stanovite kritike i poteškoće u realizaciji rezolucije, što pokazuju i iskustva s prvim slučajem kojeg je Vijeće sigurnosti uputilo Sudu, a koji se odnosi na zločine počinjene u Sudanu. Sud je u ovom slučaju suočen s odbijanjem suradnje, što u bitnom otežava njegovo funkcioniranje. U konačnici, Sud o nesuradnji obavještava Vijeće sigurnosti koje može posegnuti za sankcijama predviđenim u članku 41. Povelje Ujedinjenih naroda.

Konačno, u odnosu na upućivanje slučaja od strane Vijeća sigurnosti valja naglasiti važnost koju u Vijeću sigurnosti imaju njegove stalne članice. Naime, kako glasovi stalnih članica imaju ključnu ulogu po pitanju upućivanja slučaja Sudu, postoji posebna bojazan od neizglasavanja rezolucija i ulaganja veta u pojedinim slučajevima. To na određeni način dovodi u privilegirani položaj jedine dvije stalne članice Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda koje nisu ratificirale Rimski statut, jer njihovo ulaganje veta u načelu onemogućuje djelovanje Međunarodnog kaznenog suda. Ovo je pitanje prije svega političko pitanje, ali ga nužno moramo promatrati u sklopu rasprava o univerzalnoj učinkovitosti Međunarodnog kaznenog suda.

U konačnici možemo zaključiti da pitanje suradnje Međunarodnog kaznenog suda i država valja riješiti u vidu kompromisa između zaštite interesa svake pojedine države te istodobnog osiguranja podrške Sudu u cilju efikasnog provođenja pravde. Jasno je da u nekim situacijama neće biti moguće zadovoljiti oba interesa i tada treba nastojati, poštujući temeljna načela ugovornih odnosa te imajući u vidu ovlasti Vijeća sigurnosti temeljem Povelje, omogućiti nepristrano rješenje problema koje će biti jednako za sve države.

Literatura

1. Byron, Christine, Comment on the Report of the International Commission of Inquiry on Darfur to the United Nations Secretary-General, *Human Rights Law Review*, 2005., str. 351 – 360.
2. Cassese, A., The Statute of the International Criminal Court: Some Preliminary Reflections, *European Journal of International Law*, vol. 10, str. 144 – 171.
3. Ciampi, Annalisa, The Obligation to Cooperate u: Cassese, A. et al. (eds.), *The Rome Statute of the International Criminal Court: A Commentary*, New York, vol. II, str. 1607 – 1638.
4. Condorelli, Luigi, Ciampi, Annalisa, Comments on the Security Council Referral of the Situation in Darfur to the ICC, *Journal of International Criminal Justice*, vol. 3, 2005, p. 590 – 599.
5. Degan, Vladimir Đuro, *Međunarodno pravo*, Pravni fakultet Sveučilišta, Rijeka, 2006.
6. Duffy, Helen, Article 73: Third-party information or documents, u: Triffterer, O. (ed.), *Commentary on the Rome Statute of the International Criminal Court*, Baden-Baden, 1999., str. 947 – 951.

7. Goldstone, J. Richard & Fritz, Nicole, "In the Interests of Justice" and Independent Referral: The ICC Prosecutor's Unprecedented Powers, *Leiden Journal of International Law*, vol. 13, 2000., str. 655 – 667.
8. Josipović, Ivo, Rimski statut i njegova implementacija u: Josipović, I. et. al, *Stalni međunarodni kazneni sud*, Zagreb, 2001., str. 28 – 73.
9. Krapac, Davor, Procesnopravne odredbe Rimskog statuta u svjetlu hrvatskog kaznenopravnog sustava u: Josipović, Ivo et. al, *Stalni međunarodni kazneni sud*, Zagreb, 2001., str. 127 – 147.
10. Kreß, Claus; Prost, Kimberly, Article 87: Requests for cooperation: general provisions, u: Triffterer, O. (ed.), *Commentary on the Rome Statute of the International Criminal Court*, Baden-Baden, 1999., str. 1055 – 1068.
11. Kreß, Claus; Prost, Kimberly; Schlunck, Angelika; Wilkitzki Peter, *International Cooperation and Judicial Assistance*, Preliminary Remarks, u: Triffterer, O. (ed.), *Commentary on the Rome Statute of the International Criminal Court*, Baden-Baden, 1999., str. 1045 – 1050.
12. Mochochoko, Phakiso, *International Cooperation and Judicial Assistance*, u: Lee, Roy S. (ed.), *The International Criminal Court, The Making of the Rome Statute*, 1999., str. 305 – 317.
13. Oosterveld, Valerie, Perry Mike, McManus John, *The Cooperation of States with the International Criminal Court*, *Fordham International Law Journal*, vol. 25, 2001 – 2002., str. 767 – 839.
14. Prost, Kimberly; Schlunck Angelika, Article 93: Other forms of cooperation, u: Triffterer, O. (ed.), *Commentary on the Rome Statute of the International Criminal Court*, Baden-Baden, 1999., str. 1101 – 1118.
15. Prost, Kimberly; Schlunck, Angelika, Article 95: Postponement of execution of a request in respect of an admissibility challenge, u: Triffterer, O. (ed.), *Commentary on the Rome Statute of the International Criminal Court*, Baden-Baden, 1999., str. 1119 – 1122.
16. Prost, Kimberly; Schlunck, Angelika, Article 98: Cooperation with respect to waiver of immunity and consent to surrender, u: Triffterer, O. (ed.), *Commentary on the Rome Statute of the International Criminal Court*, Baden-Baden, 1999., str. 1131 – 1134.
17. Roach, Steven C., *Humanitarian Emergencies and the International Criminal Court (ICC): Toward a Cooperative Arrangement between the ICC and UN Security Council*, *International Studies Perspectives*, vol. 6, 2005., str. 431 – 446.
18. Scheffer, David, Article 98(2) of the Rome Statute: America's Original Intent, *Journal of International Criminal Justice*, vol. 3, 2005., str. 333 – 353.
19. Sluiter, Göran, *International Criminal Adjudication and the Collection of Evidence: Obligations of States*, Antwerpen, Oxford, New York, 2002.
20. Swart, Bert, *International Cooperation and Judicial Assistance* u: Cassese, A. et. al (eds.), *The Rome Statute of the International Criminal Court: A Commentary*, New York, vol. II, str. 1589 – 1605.
21. Wenqui, Uhu, *On Co-operation by States Non-party to the International Criminal Court*, *International Review of the Red Cross*, vol. 88, br. 861, 2006, str. 87 – 110.

Summary

STATE COOPERATION WITH THE INTERNATIONAL CRIMINAL TRIBUNAL

In 1998 the Statute of the International Criminal Court was enacted with the aim to stop "the culture of non-punishing" the perpetrators of the heaviest international crimes as an outcome of long lasting aspirations to achieve this aim and efforts to carry it out. The new period in development of the International Criminal Law commences with its adoption. In particular a state cooperation with the Court has a significant role to secure its efficient work, which is the main subject under discussion in this article. We can observe this cooperation in two different ways – as a cooperation of State Parties to the Rome Statute and as a necessity and an obligation to cooperate of Non-Party States. In the article the authors will try to analyse legal basis and content of the obligation to cooperate imposed upon State Parties and states which are not the parties to the Statute as well as legal consequences of states' failure to cooperate. Moreover, a special attention has been given to the United Nations Security Council's referring a matter in the light of the practical example of Sudan's (non)cooperation with the Court.

Key words: *International Criminal Court, Rome Statute, cooperation, State Parties to the Rome Statute, Non-Party States to the Rome Statute.*

Zusammenfassung

ZUSAMMENARBEIT DER STAATEN MIT DEM INTERNATIONALEN STRAFGERICHTSHOF

1998 wurde das Statut des Internationalen Strafgerichtshofs mit dem Ziel der "Kultur der Nichtbestrafung" von Tätern der schwersten internationalen Verbrechen ein Ende zu setzen verabschiedet, wodurch das jahrelange Streben und die Bemühungen zur Realisierung dieses Ziels zum Ausdruck kamen. Mit seiner Verabschiedung beginnt eine neue Epoche in der Entwicklung des internationalen Strafrechts. Für die Garantie einer wirkungsvollen Arbeit des Gerichtshofs spielte gerade die Zusammenarbeit der Staaten mit ihm eine wichtige Rolle, als Grundgegenstand dieser Arbeit. Diese Zusammenarbeit kann von zwei Standpunkten aus betrachtet werden – als Zusammenarbeit der Mitgliedsstaaten des Rom Statuts, aber auch als Notwendigkeit und Pflicht der Zusammenarbeit der Staaten, die keine Mitglieder sind. In der Arbeit werden sich die Autorinnen bemühen, Rechtsgrundlagen und Inhalt der Zusammenarbeitspflicht mit dem

Gerichtshof sowie auch die Staaten, die keine Mitglieder des Rom Statuts sind und auch Rechtsfolgen fehlender Zusammenarbeit zu analysieren. Besondere Aufmerksamkeit wird dem Fall einer Unterweisung (Sendung) eines Gegenstands seitens des Sicherheitsrates der Vereinten Nationen geschenkt, am Beispiel der praktischen Anwendung der (fehlenden) Zusammenarbeit des Sudans mit dem Gerichtshof.

Schlüsselwörter: *Internationaler Strafgerichtshof, Rom Statut, Zusammenarbeit, Mitgliedsstaaten des Rom Statuts, Staaten, die keine Mitglieder des Rom Statuts sind.*

Sommario

LA COOPERAZIONE DEGLI STATI CON LA CORTE PENALE INTERNAZIONALE

Nel 1998, quale risultato della pluriennale aspirazione alla realizzazione di siffatto traguardo e quale espressione della fatica per la sua concretizzazione, viene adottato lo Statuto della Corte Penale Internazionale, al fine di porre fine alla "cultura dell'impunità" degli autori dei reati internazionali più gravi. Con il suo suffragio inizia una nuova era nello sviluppo del diritto penale internazionale. Ruolo centrale, al fine di garantire un efficiente operato della Corte, è rappresentato proprio dal livello di cooperazione dei singoli stati con la medesima; un tanto, del resto, è anche il tema centrale del presente lavoro. Tale cooperazione può essere osservata in due modi: come cooperazione dei Paesi contraenti lo Statuto di Roma, ma anche come necessità e dovere di cooperazione da parte degli stati che non sono firmatari dello stesso. Nel contributo gli autori cercheranno di esaminare le basi giuridiche ed il contenuto dell'obbligo di cooperazione con la Corte, sia delle parti contraenti, che di quelle non firmatarie dello Statuto di Roma, come pure le conseguenze giuridiche della mancata cooperazione. Particolare attenzione è dedicata al caso in cui una questione sia avanzata da parte del Consiglio di Sicurezza della Nazioni Unite, alla luce del caso pratico della (mancata) cooperazione del Sudan.

Parole chiave: *Corte Penale Internazionale, Statuto di Roma, cooperazione, Stati firmatari dello Statuto di Roma, Stati non firmatari dello Statuto di Roma.*

